

ISKRA

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE »ISKRA« – KRANJ

10

1959

ISKRA

glasilo delovnega
kolektiva
tovarne elektrotehničnih
in finomehaničnih
izdelkov
»Iskra« Kranj

1959

št. 10

oktober

Izdaja:

Upravni odbor

Ureja:

Uredniški odbor

Odgovorni urednik:

Boris Kryštufek

Naslov uredništva:

Tovarna »Iskra«

Gorenja Sava 6

telefon 231

(interna 425)

Naslovna slika:

Na paši

Foto:

Edo Primožič

Klišeje izdelala:

klišarna ČP »Gor. tisk«

Kranj

Tisk:

ČP »Gorenjski tisk«

Kranj

Naklada:

3700 izvodov

LETNIK V.

VSEBINA

- Pred rokom
- Ostalo nam je še zadnje četrletje — ing. Alojz Grčar
- Drobne zanimivosti — MIH
- Tudi varčevanje je vir blagostanja — Po Pres-servisu
- Nebesni aparat za opazovanje sonca — Inju
- Vprašajte, mi odgovorjamo
- Vrata kulturnih domov so se odprla — Beno Dežman
- Leto 1960
- Piknik — Dušan Bogdanovič
- Prodaja v mesecu septembru 1959 — Igor Slavec
- Občinski sindikalni svet pripravlja stališče — Ciril Bren
- Stanovanja ... stanovanja! — -a
- Upajmo, da bo takih dopisov vedno več!
- Naši zobje — Ivo Bajželj
- Novi stroji prihajajo
- Obisk v tovarni Magneti-Marelli Milano — Julij Novljan
- Ocenjevalna vožnja ali prijeten izlet — Metka Mihelič
- Jugoslovanska zunanja trgovina
- Šport — Tone Belšak
- Sejem elektronike v Ljubljani
- Bogaški in Zagrebški sejem v številkah — Igor Slavec

Dred rokom!

Poslednja vest iz Zveznega izvršnega sveta o napredovanju našega gospodarstva kaže, da obstojajo vse možnosti, da bo petletni plan 1957-61 izvršen že drugo leto, torej v štirih letih namesto v petih.

Izvršitev planiranih nalog v teku štirih let predstavlja izreden rezultat, posebno zato, ker je že sam petletni plan predvideval zelo hiter gospodarski razvoj, dočim realizacija v prvih treh letih kaže na še hitrejši tempo.

Tako sta industrija in kmetijska proizvodnja odigrali najvažnejšo vlogo pri tej hitri izpolnitvi plana. Planirano povečanje industrijske proizvodnje v višini 70 % za dobo petih let, oziroma povprečno 11 in 12 % letno je bilo prekoračeno že do lanskega leta, ko smo že dosegli približno 30 %, letos se računa kumulativno okoli 49 %, za drugo leto pa računajo strokovnjaki na dodatno povečanje proizvodnje za naslednjih 14 %, kar bo kumulativno že precej blizu planirani vrednosti za leto 1961. Za gotovo pa se računa, da bodo elektrogospodarstvo, proizvodnja nafte, metalna in elektroindustrija, živilska industrija in proizvodnja gumijevih izdelkov zagotovo dosegle petletni plan leto pa računajo strokovnjaki na dodatno povečanje proizvodnje računajo, da bo svoj petletni načrt visoko preseгла, kar bo omogočilo še drugim vejam gospodarstva, da svoje plane dosežejo in presežejo.

In kaj naj pomeni vse to?

To pomeni, da bomo že drugo leto dosegli nacionalni dohodek planiran za leto 1961, če ne še nekaj nad njim. Tudi izvoz se računa, da bo v letu 1960 dosegel obseg planiran za leto 1961. Tudi osebna poraba prebivalstva se bo zaradi povečanih dohodkov dvignila do konca naslednjega leta že nad planirano vsoto za konec petletke.

K temu vsejugoslovanskemu napredku bo po svojih najboljših močeh prispeval tudi kolektiv Iskre, saj namerava letošnji plan tovarne doseči že do 29. novembra 1959, kar bi bilo najlepše darilo vsem delovnim ljudem Jugoslavije za praznik Republike. To bi bil izreden uspeh naše tovarne, saj s stalnim izboljševanjem kvalitete svojih izdelkov, ki že dobivajo mednarodno veljavo na mnogih svetovnih tržiščih, tudi kvantitativno prekoračuje zadane naloge.

Vsem našim delovnim ljudem čestitamo za dosežene uspehe in želimo čimvečjih sadov vloženega truda in naporov: blagostanje naših narodov.

Ostalo nam je še Zadnje četrletje

V našem zadnjem poročilu smo navedli, da vsi znaki kažejo, da bo letni gospodarski plan izvršen do 29. novembra. Ta naša napoved se je s proizvodnjo v mesecu septembru pokazala kot realna, saj nam do letnega gospodarskega plana manjka le še 1.093.000.000 dinarjev. Če upoštevamo, da je blagovna proizvodnja v mesecu septembru znašala preko 650.000.000 dinarjev, potem lahko pričakujemo, da bo letni gospodarski plan izvršen še pred 29. novembrom. Seveda bi bili naši uspehi v letošnjem letu še znatno boljši, če nam ne bi skozi vse leto primanjkovalo delovne sile. Že par mesecev namreč opažamo, da so potrebe tržišča precej večje kot pa znaša naša proizvodnja. To se pravi, da bi bilo nujno povečati proizvodnjo, kar pa je seveda vezano na dodatno delovno silo.

Posamezni oddelki proizvodnje so takole izpolnili svoje obveznosti za mesec september:

Oddelek:	Blagovna proizvodnja v 000 din			Skupna proizvodnja v 000 din		
	predvid.	proizved.	%	predvid.	proizved.	%
MA	95.872	115.054	122,8	94.012	115.340	122,7
MI	27.655	27.315	98,8	30.522	30.094	98,8
MK	51.815	61.621	119,0	51.815	61.054	117,8
MC	100.984	113.419	112,4	100.984	115.322	114,2
MU	19.925	28.508	144,0	25.325	29.300	115,8
MS	222.735	251.786	112,9	223.610	256.015	114,6
Sel. oddelek	16.111	26.646	165,3	27.800	32.822	118,0
Odd. Lipnica	2.500	3.048	121,8	3.430	4.052	118,0
Ostalo	4.257	26.267	618,0	4.257	25.939	609,0
Skupaj	539.854	653.664	121,1	561.755	669.938	119,3

Pripomniti moramo, da bi tudi montaža instrumentov izpolnila svoje zadolženje za mesec september, da pa je prišlo do razlike v cenah pri merilnih vezeh. Ta razlika je bila opažena šele potem, ko napake ni bilo mogoče več popraviti. Vsi ostali oddelki so močno prekoračili svoja zadolženja za mesec september, posebno pa montaža avtoelektrike, ki je plan skupne proizvodnje preseгла za skoraj 23%. Na ta način smo našo zadolžitvev po gospodarskem planu presegli za preko 20%.

Mesečne zadolžitve posameznih montaž ne postavljamo točno po tistih v gospodarskem planu, pač pa jih prilagodimo zahtevam prodaje in možnostim oddelka. Tako imajo nekateri oddelki vsoto zadolžitvev posameznih mesecev večjo, kot v gospodarskem planu, drugi pa manjšo. Skrbimo pa za to, da vrednost mesečnih planov skupno za podjetje ustreza gospodarskemu planu. Bolj kot je bilo predvideno po gospodarskem planu, smo v preteklih mesecih obremenjevali montažo avtoelektrike in montažo usmernikov. Manjšo zadolžitvev pa smo nalagali montaži instrumentov, montaži kinoakustike in splošni montaži. Montaža telefonskih central je imela mesečni plan v isti višini, kot jo predvideva letni gospodarski plan.

574 gramov težak radio. — Zenith Radio Corporation iz Chicaga, Ill. napoveduje novo izboljšano verzijo svojega čisto transistorskega žepnega radioaparata. Novi model je vgrajen v nezlomljivo ohišje iz nyloga in pravijo, da je najmočnejši radioaparat take velikosti. Pravijo, da nudi za 300 odstotkov več signalne občutljivosti kot večina radijev na tržišču. Radio tehta 574 gramov in igra na takih krajih velikih »montenj«, kot so vlaki, letala, čolni in jeklene zgradbe.

Philips Gloeilampenfabrieken N. V. iz (Nizote) Eindhoven na Nizozemskem izdeluje celuloidna očala, katerih ena ročica vsebuje slušni pripomoček. Slušni pripomoček ima kontrolo volumna, kontrolo zvoka in pa občutljivo slušno tuljavico. Izdelovalci trdijo, da je napravo mogoče namestiti na obeh straneh okvira očal.

Fino steklo: Saint Gobain na Francoskem je razvil postopek za izdelavo steklene preje, ki je 20 do 30 krat tanjša kot las. Postopek obstoja v tem, da steklo puste pasirati nadzvočno valovno polje. Pravijo, da je ta postopek cenejši kot so sedanji francoski in ameriški postopki.

DROBNE ZANIMIVOSTI

Ali veste, da Iskra ni edini proizvajalec avtomatskih telefonskih aparatov?

V Jugoslaviji proizvaja poleg Iskre tudi tovarna »Pupin« iz Beograda avtomatske telefonske aparate in jih dnevno reklamira v naših časopisih. Tako ima naša telefonija kar dva tekmeča »Nikola Tesla«, tovarno telefonskih central v Zagrebu in omenjeno tovarno v Beogradu.

Prepričani smo, da bo ta konkurenca zdrava in bo še bolj pospešila tehnični napredek na področju telefonije, ki zadnja leta napreduje z velikimi koraki.

Vsak ljubitelj štirikolesnih prevoznih sredstev se veseli sporočila tovarne avtomobilov »Crvena Zastava« iz Kragujevca, da bo drugo leto izdelala 8000 kosov »Fičotov« Zastava 600.

Tovarna motornih koles »Tornos«, Koper, bo že v začetku naslednjega leta pričela z izdelavo malih osebnih avtomobilov po licenci francoske tovarne »Citroen«.

V naslednji tabeli, kjer dajemo pregled kumulativnih zadolžitev za proizvodnjo v 9 mesecih, je v koloni predvidena navedena zadolžitev montaž po mesečnih montažnih planih.

Oddelek:	Blagovna proizvodnja v 000 din			Skupna proizvodnja v 000 din		
	predvid.	proizved.	%	predvid.	proizved.	%
MA	764.955	904.476	118,3	774.195	918.627	118,6
MI	261.950	260.410	99,5	291.078	296.239	101,8
MK	468.467	493.749	105,3	470.467	499.933	106,4
MC	848.652	900.847	106,2	848.652	923.201	108,8
MU	246.805	285.388	115,3	295.105	318.074	107,8
MS	1.822.563	1.958.870	107,4	1.834.436	1.990.662	108,5
Sel. oddelek	112.724	217.419	192,8	204.819	294.742	144,0
Odd. Lipnica	22.500	27.934	124,0	30.560	39.128	128,0
Ostalo	47.456	125.416	265,0	54.981	124.816	250,0
Skupaj	4.596.072	5.174.509	112,4	4.802.293	5.405.422	112,7

Iz tabele same je razvidno, kako so posamezni oddelki izpolnili te zadolžitve. Razvidno je, da letni gospodarski plan presegamo za preko 12 %.

Najbolj zanimiva, pa tudi najbolj realna pa je primerjava proizvodnje v letošnjih in lanskih 9 mesecih. Ta primerjava je podana v primerljivih vrednostih v naslednji tabeli:

Oddelek:	Skupna proizvodnja Stalne cene v 000 din		
	I.—IX. 1958	I.—IX. 1959	%
Montaža avtoelektrike	617.147	1.039.360	168,5
Montaža instrumentov	331.096	336.346	101,7
Montaža kinoakustike	809.972	620.339	77,0
Montaža telef. central	787.637	948.072	120,5
Montaža usmernikov	190.601	319.170	167,5
Montaža splošna	1.724.662	2.000.033	116,0
Selenski oddelek	78.882	294.742	374,0
Oddelek Lipnica	21.872	39.128	179,0
Ostalo	33.439	125.221	418,0
Skupaj	4.595.308	5.723.441	124,5

Vidimo, da se je najbolj povečala proizvodnja selenskih stavkov, saj je skoraj 4 krat toliko kot v lanskem letu. To je seveda pripisati prizadevnosti delavcev v tem oddelku, poleg tega pa tudi novim prostorom. Skoraj za 70 % se je povečala tudi proizvodnja izdelkov avtoelektrike, ne dosti manj pa proizvodnja usmerniških naprav. Vsekakor smo s proizvodnjo v letošnjih 9 mesecih lahko zadovoljni, saj smo proizvedli za skoraj 25 % več kot v istem obdobju lanskega leta. Ker delovne sile nismo poviševali, se je seveda temu primerno dvignila tudi proizvodnost. Stanje vseh delavcev tovarne je bilo v letošnjih posameznih mesecih naslednje:

Januar 3157 — februar 3159 — marec 3133 — april 3131 — maj 3121 — junij 3131 — julij 3174 — avgust 3181 — september 3178.

Če izračunamo povprečno stanje delavcev, znaša to 3149, to se pravi manj, kot je bilo stanje v mesecu januarju. Povprečno stanje

Tudi varčovanje je vir blagostanja

V Jugoslaviji vlaga na hranilne knjižice približno 2,7 milijona prebivalcev, ki imajo v bankah in hranilnicah 56 milijard dinarjev. Torej vlaga približno vsak 7. prebivalec. Ali si ti med njimi? Vpiši se v tovarniško samopomoč in štedi, seveda so ti na razpolago še druge hranilnice, narodna, komunalna, poštna in DOZ, ki je tudi nekakšna hranilnica in še zavarovanje obnem. In po republikah kako varčujemo? Prihranjeno imajo:

	milijard	povprečna vloga din
v Srbiji	19,2	17.500
v Hrvatski	12,3	23.100
v Sloveniji	14,3	28.100
v BIH	4,0	13.600
v Makedoniji	5,0	24.900
v Črni gori preko	1,2	24.500
Skupaj	56,0	20.700

Iz tega sledi, da imajo Makedonci največji smisel za štednjo, da pride na vsakega Slovenca približno 9.000 din vloge, na vsakega Bosanca približno 1.300 din, dočim je jugoslovanski povpreček približno 3.000 din.

(Po Press-servisu)

Nebesni aparat za opazovanje sonca

»Radio Corporation of America« (RCA) je sporočilo zelo zanimivo novice, da pripravlja posebno televizijsko napravo, ki bo omogočala astronomom z zemlje nastavljati in naravnati poseben teleskop, ki bo obešen na balonu, v višini 25 km nad zemljo.

Ta dela je izvršil razvojni center »David Sarnoff« v Princetonu (New Jersey) s pomočjo Univerze, »National Science Foundation« in »Office of Naval Research«.

Vsa naprava vsebuje višinsko televizijsko snemalno kamero za počasno posebno snemanje in oddajnik kot tudi kontrolno odnosno krmilno napravo na zemlji.

Tako bodo astronomi opazovali sonce z velikih višin neposredno že prihodnje poletje.

inju

Kaj nam prinaša

Zanimivi razgovori

Po vročem poletju se kar prileže pogovor o novi sezoni kulturnega dela, o novih načrtih in s tem v zvezi tudi našega obiska pri raznih kulturnih prireditvah.

»Začeli smo z razpisom abonmaja v ljubljanski Operi in Drami. Čeprav je cena precej visoka (350 din za Opero in 250 za Dramo), se je vendar prijavilo za Opero 115 in za Dramo 30 oseb, kar je precej lepo število« — je dejal tov. Kejžar, predsednik komisije za kulturo in prosveto. K temu pa je še dodal: »Visoke cene, ki se vidno dvigajo in bodo v prihodnjem letu še narasle, so vzrok, da se niso prijavili tisti, ki jim je kultura pri srcu, vendar so finančni izdatki preveliki. Svojo kulturno žejo si bodo delno ugasili pri gledanju raznih filmov — kar je prav in potrebno — naše kulturne stvaritve in rasti pa ne bodo poznali. Prav bi bilo, da bi IO sindikata v bodoči sezoni tudi o tem razmišljali.«

Finančno bolj dostopno pa bo v letošnji sezoni Prešernovo gledališče v Kranju. Razgovor z upravnikom gledališča — tov. Lombarjem, daje slutiti, da je v gledališču več poleta in hotenja kot v pretekli sezoni. Na vprašanje, kaj bo nudilo gledališče obiskovalcem v novi sezoni, je tov. Lombar takole povedal:

»Po reorganizaciji Dramske sekcije »Svoboda«, Kranj, ki je bila organizacijsko in repertoarno priključena Prešernovemu gledališču, se obeta gledališkemu občinstvu, in to v prvi vrsti našim kolektivom, lepša prihodnost.

Za razliko od prejšnjih let je dramska sekcija pričela z rednim delom že v začetku septembra in bo prva premiera že sredi oktobra.

Za otvoritveno premiero študirajo Nušičeve »Žalujoče ostale«. Ta premiera pa bo hkrati tudi jubilejna, s katero bosta proslavljala svoje dolgoletno amatersko prizadevanje na odrskih deskah — igralka Božena Igljč in igralec, režiser Ado Klavora.

V letošnji okvirni spored je Umetniški svet Prešernovega gledališča uvrstil 9 dramskih del, od katerih bo le 6 uprizorjenih. Jugoslovansko dramatiko zastopajo: Nušič »Žalujoči ostali«, Jurčič — Levstikova tragedija »Tugomer«, Kole Čašula »Veja v vetru«. Tujo prevodno dramatiko pa Lutowski »Dežurna služba«, Skvarkin »Tuje dete«, Manzari »Naši ljubi otroci«, za mladino in najmlajše pa predvidevamo L. Franka »Jezusovi apostoli«, Köstner »Pikica in Tonček« in po možnosti

delavcev v prvih 9 mesecih lanskega leta je znašalo 2981. Izračun nam pokaže, da smo v lanskem letu proizvedli na vsakega posameznika povprečno za 1,541.000 din izdelkov, v letošnjem letu pa za 1,814.000 din, to se pravi, da je letos vsak posameznik proizvedel za 17 % več kot v lanskem letu. Seveda pa ta primerjava ni popolnoma realna, saj smo upoštevali število delavcev, ne pa število izvršenih ur. V letošnjem letu so namreč z ozirom na pomanjkanje delovne sile delavci morali opraviti znatno več ur kot v preteklem letu. Realno sliko povišanja storilnosti bi dobili, če bi primerjali proizvodnjo na izvršene ure v obeh razdobjih. Iz rezultata je pač razvidno, da je tudi v letošnjem letu povečanje storilnosti zadovoljivo.

Vprašajte

MI ODGOVARJAMO.

Delavec je prvič stopil v delovno razmerje in je po preteku šestih mesecev dobil poziv za odslužitev vojaškega roka. Ali ima ta delavec pravico na redni letni dopust in kdaj mu preneha delovni odnos s podjetjem?

Po členu 243 Zakona o delovnih razmerjih preneha delovni odnos po sili zakona, če mora delavec zapustiti službo zaradi odhoda k vojakom, za dalj kot 3 mesece. V takem primeru preneha delovno razmerje z dnevom, ko je delavec razrešen svojih dolžnosti v podjetju.

Kar pa se tiče pravice na redni letni dopust, se je treba ravnati po členu 37 Zakona o delovnih razmerjih. Po tem členu ima delavec pravico na redni letni dopust, če ima najmanj 6 mesecev neprekinjenega delovnega staža in če se delovno razmerje prekinja brez njegove krivde. Ker je v zgornjem primeru tak primer, da se delovno razmerje prekinja na osnovi Zakona in brez krivde zaposlenega delavca, ima v tem primeru pravico na najmanj 7-dnevni dopust — redni letni dopust. Seveda lahko tovarna v takem primeru da tudi več dni dopusta, vendar pa ne več, kot bi ga smel izkoristiti, če bi bil v podjetju neprekinjeno 11 mesecev.

• • •

Vprašanje: Mati, ki ima majhno dete, dela s skrajšanim delovnim časom 4 ure dnevno. Ker imajo delavci pravico

na 30 minutni odmor, nastaja vprašanje, če ima pravico na ta odmor tudi mati s skrajšanim delovnim časom in kako naj ga izkoristi.

Po pravilu ima vsak delavec pravico na 30-minutni odmor (člen 229 Zakona o delovnih odnosih). Ker se pravica na ta odmor priznava samo delavcem, ki imajo nepretrgan delovni čas, in namen odmora je, da se v odmoru ljudje spočijejo in na novo skoncentrirajo za intenzivno delo v nadaljnjem delovnem procesu, zato se po vsej državni praksi, da odmor izrabljajo vsi delavci s skrajšanim delovnim časom, vendar pod pogojem, da delovni čas sovpada v čas, ko imajo drugi delavci 30 minutni odmor. Kolikor pa je seveda ta odmor pred začetkom ali po izteku skrajšanega delovnega časa, potem tak odmor odpade, ker ne obstoja niti praktična možnost in tudi ne stvarna potreba, da te osebe izkoristijo 30-minutni odmor.

Ali ima delavec pravico na redni letni dopust, če se je po odsluženju vojaškega roka v teku 10 dni ponovno zaposlil v matičnem podjetju?

Po členu 30 Zakona o delovnih odnosih se čas zaposlitve pred odhodom na odslužitev vojaškega roka vračuna v delovni staž za dosego pravice na redni letni dopust, kolikor stopi delavec v delovno razmerje v teku 30 dni po odsluženju vojaškega roka. Potemtakem zgornji tovariš izpolnjuje zahtevane pogoje in ima polno pravico na redni letni dopust.

»Tinček med žužki«. Izven sporeda pa nameravamo naštudirati pravljico igrano »Snežuljčica«, ki bo pripravljena samo z otroci, to je člani pionirske dramske sekcije »Svoboda« Kranj.

Da omogočimo obisk predstav čim širšemu krogu delovnega ljudstva, smo razpisali tri abonmaje. Abonenti si bodo lahko ogledali šest predstav domače dramske sekcije in po dve gostovanji Mestnega gledališča iz Ljubljane in ljubljanske Drame.

V bodoče želi uprava Prešernovega gledališča z vašo sindikalno podružnico čim tesneje sodelovati in je pripravljena nuditi kolektivno vso pomoč pri prirejanju lastnih kulturnih prireditev.

Prav tako bomo nudili po vaši želji organizacijo dedka Mraza. Ob koncu sezone pa nameravamo s pomočjo sindikalne organizacije prirediti za vse abonente kolektivni piknik v naravi — z veseljem sporedom.

Zahvalil sem se tovarišu upravniku za tako izčrpno besedo in priznam, da je načrt Prešernovega gledališča lep in tudi izvedljiv. Prav zato sem stopil k predsedniku kulturne komisije v tovarni Iskra in ga prosil, naj mi še on o tem kaj pove. Takole je odgovoril:

»Tudi komisiji, oziroma IO sindikata je všeč načrt Prešernovega gledališča v Kranju in smo pripravljene organizirati po eno predstavo od navedenih del tudi za naš kolektiv. Se bolje bi bilo, da bi razpisali abonma tudi za predstave kranjskega gledališča. Upam, da bomo to v kratkem izvedli.«

»Kaj pa cena?« sem bil radoveden.

»Cena bo enotna: 50 din za vsako predstavo, ostalo bo kril sindikat. Prepričan sem, da vsota ne bo finančna colka za nikogar.«

»Si prepričan v uspeh?«

»Sem. Ljudje se izredno zanimajo za gledališke stvaritve tudi v Kranju. Naš kolektiv je že znan širom Slovenije po svoji kulturni dejavnosti, zato sem trdno prepričan, da se bo številno odzval našemu vabilu.«

To leto bomo tudi organizirali koncert Prešernovega pevskega zbora (tretjina pevcev je iz našega kolektiva), ki je letos uspešno ponese našo pesem preko Karavank in preko Julijcev med koroške in Primorske Slovence. Poleg navedenega si bomo ogledali razne prireditve izven sporeda, h katerim spadajo tudi koncertne prireditve, ki jih posreduje Koncertna poslovalnica v Kranju.

Vesel sem bil te smelosti. Z dobro voljo in pomočjo mnogih se da vse to izvesti — kar bo našemu kolektivu samo v ponos.

Beno Dežman

Podatki o gospodarjenju v letošnjem letu nam kažejo, da smo do sedaj že ustvarili realne pogoje za uspešen zaključek leta. Vsak mesec smo presežali mesečne plane proizvodnje, komerciala pa je prav tako zabeležila dobre rezultate glede prodaje naših izdelkov. Zato ni posebno smela trditev, da bo letošnje leto v gospodarskem pogledu eno izmed najuspešnejših v obdobju zadnjih let.

Toda čeprav presegamo naše obveznosti, vendarle ne moremo zadovoljiti vseh potreb in izdelati dovolj izdelkov za tržišče. Ena največjih ovir pri tem je pomanjkanje delovne sile, saj se povprečno število zaposlenih doslej skorajda ni spremenilo, v odnosu na lansko leto, izdelali smo pa mnogo več.

Ko se bližajmo zaključku leta, moramo pričeti misliti na prihodnje leto. Iz letošnjih izkušenj lahko povzamemo, da nas drugo leto čakajo mnogo večje naloge kot letos. Po podatkih našega prodajnega oddelka bi morali drugo leto proizvesti mnogo večje količine izdelkov, če bi hoteli zadovoljiti potrebe domačega in deloma tujega tržišča.

Zbrani podatki nam kažejo, da bomo morali v prihodnjem letu najbolj povečati proizvodnjo izdelkov avtoelektrike. Zelo nagel vzpon naše avtomobilske in motorne industrije nam vsako leto nalaga večje obveznosti, saj moramo s svojimi izdelki tako kakovostno kakor tudi količinsko izpolniti zahteve tovrstnih tovarn v naši državi.

Povečanje proizvodnje je predvideno tudi v ostalih panogah, razen v kinoakustiki, v skladu z realnimi možnostmi proizvodnje. Zahteve komerciala pa so celo višje od v planu predvidenih količin izdelkov, vendar v enem letu ni mogoče doseči tako bistvenega povečanja proizvodnje.

Predlog plana za prihodnje leto je naslednji:

	1959		1960		% 1960/1959	
	blag. proizv.	skup. proizv.	blag. proizv.	skup. proizv.	blag. proizv.	skup. proizv.
Montaža						
avtoelektr.	961.331	982.543	1.967.386	1.983.474	204,2	202,0
instrument.	416.900	449.500	500.000	549.000	120,0	122,0
splošna	2.555.698	2.567.400	2.736.965	2.801.905	107,0	109,4
kinoakustike	648.370	648.370	551.834	551.834	85,0	85,0
tel. central	1.163.670	1.163.670	1.177.050	1.177.050	101,2	101,2
usmernikov	296.760	363.900	328.500	403.500	110,9	111,1
Sel. stavkov	180.000	300.000	348.000	480.000	193,4	160,0
Lipnica	30.000	42.400	35.000	40.500	116,8	95,5
Usluge	15.000	20.217	20.265	22.737	135,0	112,1
Skupaj	6.267.729	6.538.000	7.665.000	8.010.000	122,3	122,7

Vrednost blagovne proizvodnje se v letu 1960 v odnosu na leto 1959 povečuje po planu za 22,3 %, vrednost skupne proizvodnje pa za 122,7 %. Če upoštevamo, da bomo letos plan proizvodnje presežili, bodo odnosi nekoliko drugačni. Že iz teh skromnih števil lahko zaključimo, da je plan za leto 1960 razmeroma visoko postavljen. Letos moramo proizvesti v enem mesecu za 544,8 milijona izdelkov (skupna proizvodnja), drugo leto pa za 667,5 milijona, torej za 122,7 milijona več kot letos. Glede na to, da smo letos plan presežali in proizvedli mesečno povprečno za 592 milijonov izdelkov, je ta razlika manjša. Za uspešno izvrševanje planskih obveznosti v prihodnjem letu pa bomo morali zaposliti določeno število nove delovne sile, saj z obstoječimi delavci proizvodnja ne bo zmogla proizvesti planiranih količin izdelkov.

PIKNIK... PIKNIK... PIKNIK...

Vse večkrat slišimo besedo Piknik, in se spomnimo ob tem ali na film z istim naslovom ali na kritike letošnjega blejskega piknika ali pa naš Iskrini piknik.

Vsekakor nam je beseda že dobro poznana in vemo, da gre pri tem za celodnevno prireditev nekje v naravi, odmaknjeno od vsakodnevne prahu in trušča, izpolnjeno z zabavnim in kulturnim programom. Piknik je torej prireditev, kjer je prijetno združeno s koristnim, kjer spoznamo lepote naše domovine, kjer lahko tekmuje v družabnih igrah, se uveljavimo in spoznavamo. Prav zaradi tolikih prednosti se je družina Počitniške zveze v Iskri odločila, da uvede v svoje delo to novost kot svojo največjo tradicionalno prireditev. Prvi piknik je družina priredila lansko leto in si pridobila bogate izkušnje. Drugi že bolj živahen in razigran pa je bil letos.

Udeleženci piknika

Foto: Ado

»Koga pa še čakamo?«

»Olgo, vsak čas mora priti,« tolažim šoferja, ki bi že rad odpeljal.

»No, njo pa že, saj jo itak vedno čakamo!« se pošali in se vsede za volan.

Po avtobusu odmevajo zvoki Andrejeve harmonike in se mešajo z glasovi razpoloženih piknikovcev, le folkloristi so zamišljeni — harmonikarja so jim zadržali v brigadi. Andrej pa igra, konča prvo »vižo« in ko začne drugo, priteče Olga izza vogala.

»Gremo!«

Motor zabrni in že zapuščamo Kranj. Vozimo se proti Preddvoru in dalje proti Sp. Jezerskemu, med potjo ujamemo še ostala dva avtobusa ter pri Kanonirju vsi zavijemo v idilično sotesko pod Storžič. Redki domačini se z radovednostjo ozirajo za kolono avtobusov, ki je v tem kraju kaj nenavadna. Čez dobre četrt ure smo na cilju. Od ceste do mesta piknika je komaj minuto hoda navkreber, vendar ob cesti zmagoslavno stoji smerno kazalo z navedbo: »Ne obupajte, samo 1 uro še!« Po naravi bolj mirni pogledajo, preberejo in grede mimo. Drugi že godrnjajo, toda folkloristom, ki nosijo s seboj težke kovčke opreme, zavre kri.

»Nikamor ne gremo!«

»Zakaj?«

»Harmonikarja nimamo in zdaj še te kovčke za prazen nič naj nosimo eno uro, pa še v hrib...«, sledi še nekaj besed, ki pa niso slovenske.

»Tako hudo pa spet ni, poizkusili boste z Andrejem. No in tista ura hoda je takoj za temle grmovjem«, moram izdati potegavščino.

Medtem pa že večino udeležencev pozdravi ob vходу slavolok z napisom: »Srečno na pikniku.« Za slavolokom se razprostira majhna, toda prijetna gozdna jasa. Na desni strani je majhna lovška kočica. Na njeni verandi si je štab piknika uredil svoj prostor. Tudi saniteta, ki pa v zadovoljstvo vseh ves dan nima nobenega posla, ima tu svoj življenjski prostor. Takoj za jaso se dviga strmo pobočje z gradom, ki pa ne sega povsem do jase. V tej čisti strmini je majhna polička, ki je izbrana za Andreja in njegov trio.

Preprosto in okusno je dekorirana z valovito lepenko, zastavicami in trakovi ter daje vtis novega odra. Malo dalje spodaj nasproti slavoloka je med dvema senikom za krmljenje divjadi postavljeno strelišče, ki vabi ostrooke strelce, da si s čistim gorskim zrakom napolnijo puško in z največjo natančnostjo sprožijo mimo mete. Oko se ustavi na veliki karikaturni kuharja s pečeno piško, sline se pocedijo, tako izvrstno je narisana in ko zapazimo napis: bife, si ne moremo kaj, da ne bi šli v nakazano smer. Nekaj korakov po poti so ob majavem mostičku, ki ima v podu že nekaj lukenj za občudovanje potočka pod njim, zbrane vse dobrote. Pečenih pišk sicer ni, pač pa zelo prijetno diši iz lonca ob vodi, kjer se kuha naše kosilo. Na »šanku« (pravzaprav le na dveh deskah) pa se v dopoldanskem soncu lesketajo steklenice kokte, oranžade in podobnih »antialkoholikov«.

Udeleženci si kaj kmalu najdejo vsak svojo zabavo. Nekateri brcajo žogo, drugi bolj nežni se postavijo v krog in igrajo odbojko, spet drugi preizkušajo strelske spretnosti. Nekatere zanima okolica in grede na krajše ogleda in slednji — najdejo si udobne prostore ob robu jase v mehki travi ter uživajo na toplem soncu.

Čas beži in ko se oba kazalca pomakneta na dvajseto, naznani gong, da je kosilo pripravljeno. Pred velikim polnim loncem ob potoku se kmalu nabere vrsta. Vendar čakanja ni. Krožniki se polnijo, okusna telečja obara dobro tekne in »repetaši« so spet naokrog, vendar morajo prej popustiti kakor lonec.

Po kosilu se je začel program, ki je bil predviden za celo popoldne in večer, vendar ga je kasnejše slabo vreme prekinilo. Prva točka tekmovanja je bilo napihovanje balončkov, trideset fantov in deklet, ki so se za tekmovanje odločili, se je pomerilo, kdo bo v eni minuti napihal največji balonček. Na dani znak se je začelo. Mnogo

▲ Lakota priganja ...

Foto: Ado

▼ Ob ognju

lepih balončkov je popokalo in komisija je imela dovolj dela, da je odbrala petorico najboljših za nagrado. Prvi fant in prvo dekle sta dobila diplomu.

Takoj za tem so na vrsti »dirke s hoduljami«. Tekmovalci so se zvrstili v petih skupinah in so morali na palicah prehoditi določeno pot, ne da bi stopili s palice na tla.

Nato komisija pripravi posebno tekmovanje. Na pogrnjena tla se je na hrbet vleglo pet tekmovalcev, k njihovim glavam pa je počenilo pet deklet. vsaka z dudelco, navlečeno na steklenico kokte. Ob danem znaku so dekleta začela krmiti »dojenčke«. Bilo je zelo zabavno. Nagrade so dobili vsi: zadnji manjšo, prvi večjo in še diplomu »Najboljšega dudel-cuzarja« je prejel.

V odmoru, ki je sledil, so se pričele priprave za taborni ogenj. Obenem z zbiranjem dračja, pa so se zbirali tudi oblaki okrog Storžiča, še malo in že so padle prve težke kaplje — in potem prava gorska ploha, ki se je sicer kmalu poglobila, vendar na razmočenih tleh ni bilo mogoče nadaljevati s programom. Sklenili smo, da začeto nadaljujemo v kakem lokalnu. Avtobusi so se spet pre-

maknili navzdol in v Preddvoru pri »Majču« so nas gostoljubno sprejeli, lep vrt in notranji prostori so bili skoraj prazni. Zdaj pa je zaživelo. Ustoličili smo se na vrtu.

Razmere so se sicer bistveno spremenile; z osamljene gozdne jase smo prišli na javen prostor, vendar smo bili trdno odločeni nadaljevati program, malo spremenjenega in skrajšanega, toda še vedno prijetnega. Večer je že bil, ko se je program pričel.

Nastopili so: pevca Zmago in Olga s Kmetičevim triom, Andrej z lastno skladbo, za narodne plesse so poskrbeli člani folklorne skupine »Svoboda Primskovo« in recitirala sta nam pa Rado in Boris.

Na sporedu so bile torej popevke, recitacije, narodni plesi, smeh in dobra volja, razglasitev najboljših strelecov, podelitev nagrad in daril, še malo plesa in že je bil čas za odhod.

Prijeten dan je bil za vse udeležence in prireditelje in da je bilo tako, gre zahvala vsem, ki so sodelovali, posebno še tovarniškemu sindikatu in Okrajni počitniški zvezi, ki sta prireditev tudi materialno podprli.

Tekmovanje . . .

Foto: Ado

PRODAJA V MESECU SEPTEMBRU 1959

Občutno prekoračenje plana v obeh preteklih mesecih je ugodno vplivalo tudi na potek prodaje. Tako smo v septembru spet dosegli zavidljivo številko 632 milijonov dinarjev prodanega blaga.

Naj navedemo še, kako so posamezne panoge izpolnile svoj prodajni plan:

	plan	prodano	%
Avtoelektrika	95,000.000	122,496.207	129
Kinoakustika	50,000.000	73,322.593	147
Merilna tehnika			
in selen	200,000.000	212,198.199	106
Telefonija	160,000.000	203,821.394	127
Usluge	15,000.000	20,534.658	137
Skupaj	520,000.000	632,373.051	122

Iz zgornjih podatkov je razvidno, da najslabše, čeprav še vedno dobro, izpolnjuje plan merilna tehnika, ki vsebuje prodajo števecov, električnih merilnih instrumentov in transformatorjev, selenskih usmernikov in naprav, pa čeprav ima prav ta panoga največje povpraševanje na tuzemskem in inozemskem tržišču. Tako pa se iz meseca v mesec borimo, da vsaj minimalno zadovoljimo kupce in potrošnike blaga te proizvodnje, ker nam plan in kapacitete ne dovoljujejo dobaviti dovolj merilnih instrumentov in števecov. Če pa še natančneje pregledamo proizvodni plan za leto 1959, lahko opazimo, da precej napovedanih (in tudi zaradi tega prodanih) instrumentov še vedno nismo uspeli izdelati, da o trofaznem števcu ne govorimo več, ker ga že nekaj let napovedujemo in smo zanj delali veliko reklamo že na lanskem Beograjskem sejmu, vendar pa še do danes (15. oktober 1959) nismo uspeli izdelati za prodajo niti enega kosa. Vendar pa se nadejamo, da bomo zamujeno nadoknadili še do konca leta in s tem pripomogli še k večjemu prekoračenju našega letošnjega proizvodnega in prodajnega plana.

Občinski sindikalni svet pripravlja stališče

Kakor vsako leto, se bo tudi letos Občinski ljudski odbor kmalu lotil priprav za sestavo in sprejem družbenega načrta za leto 1960. Občinski sindikalni svet pa je s temi pripravami v letošnjem letu še zlasti pohitel. Odločil se je za originalen način, da bi ugotovil mnenje zaposlenih o problemih družbenega standarda v občini — izvedel je s pomočjo sodelovanja Zavoda za izobrazbo kadrov in proučevanje organizacije dela v Kranju o tem anketi. Na ta način je Občinski sindikalni svet lahko najbolj neposredno ugotovil mnenje večine zaposlenih o tem problemu.

Na predlog Občinskega sindikalnega sveta, po sklepu sindikalne podružnice ter organov samoupravljanja in uprave podjetja, je bila ta anketa izvedena 25. in 26. junija tega leta tudi v Iskri. Od 3082 takrat zaposlenih, je bilo na dan anketiranja navzočih 2463, pravilno izpolnjenih in uporabljenih anket pa je bilo 1876 ali 76 % od števila prisotnih na dan anketiranja. V skupnih rezultatih izvedene ankete pa je bilo uporabljenih vsega 8294 anket, kar je 72 % od števila ob anketiranju na delu prisotnih oseb. To dokazuje, da je anketa zajela velik del vseh zaposlenih v kranjski občini.

V anketi so bili dani nekateri predlogi za investicije družbenega standarda v občini, o katerih naj bi vsi zaposleni na tem območju povedali svoje mišljenja. Vprašani so za uresničitev posameznega predloga lahko v svojem odgovoru navedli, da ga je treba uresničiti takoj (s tem, da so obkrožili pripravljene odgovor »TAKOJ«), ali pozneje (s tem, da so obkrožili odgovor »POZNEJE«), ali pa da uresničitev predloga po njihovem mišljenju ni potrebna (s tem, da so obkrožili odgovor »NE«). Nekateri pa na posamezen predlog niso odgovorili. Vendar pa ta abstinenca ni tako velika, da bi bistveno vplivala na dobljene rezultate.

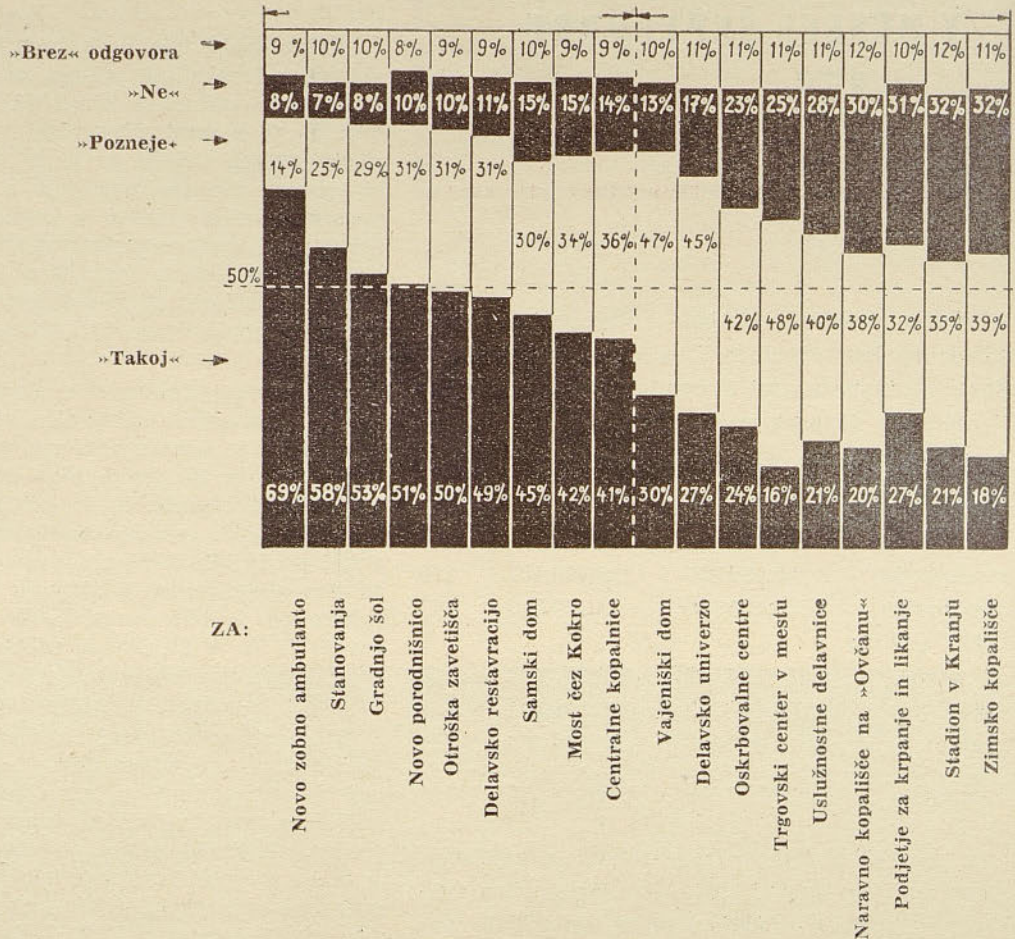
Da bi bili tudi naši bralci seznanjeni z rezultati izvedene ankete, prinašamo slikovno primerjavo rezultatov odgovorov na prvo vprašanje ankete: »Ali ste za izvedbo posameznih naslednjih predlaganih investicij« med izidom ankete v Iskri in skupnim izidom celotnega anketiranja. Pričujoča grafikona najbolj nazorno prikazujeta in pojasnjujeta rezultate ankete ter zvrstitev predlogov glede na rezultate anketiranja. Vrstni red posameznih predlogov se je dobil z zvrstitvijo predlogov od leve proti desni po padajočih odstotkih števila odgovorov »tako j« in od desne proti levi po padajočih odstotkih števila odgovorov »ne« za posamezno predlagano investicijo. Rezultate pa nam prikazujeta grafikona:

Ker bo plenum Občinskega sindikalnega sveta na svoji seji v petek, dne 9. oktobra 1959 obravnaval rezultate ankete in oblikoval na podlagi teh svoje

PRIMERJAVA REZULTATOV ANKETE OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA o predlogih za prihodnjo investicijsko politiko na področju družbenega standarda kranjske občine, izvedene v »ISKRI«, glede na njen skupni izid:

Skupni rezultat akcentiranja v vseh gospodarskih organizacijah in ustanovah kranjske občine

Z uresničitvijo predloga naj se prične takoj Predlog naj se uresniči pozneje

novo stališče do investicij družbenega standarda, smo povprašali še predsednika Občinskega sindikalnega sveta tovariša Benčiča, kaj meni o izidu anketiranja in kakšno stališče bo zavzel plenum do teh rezultatov.

Tovariš Jože Benčič

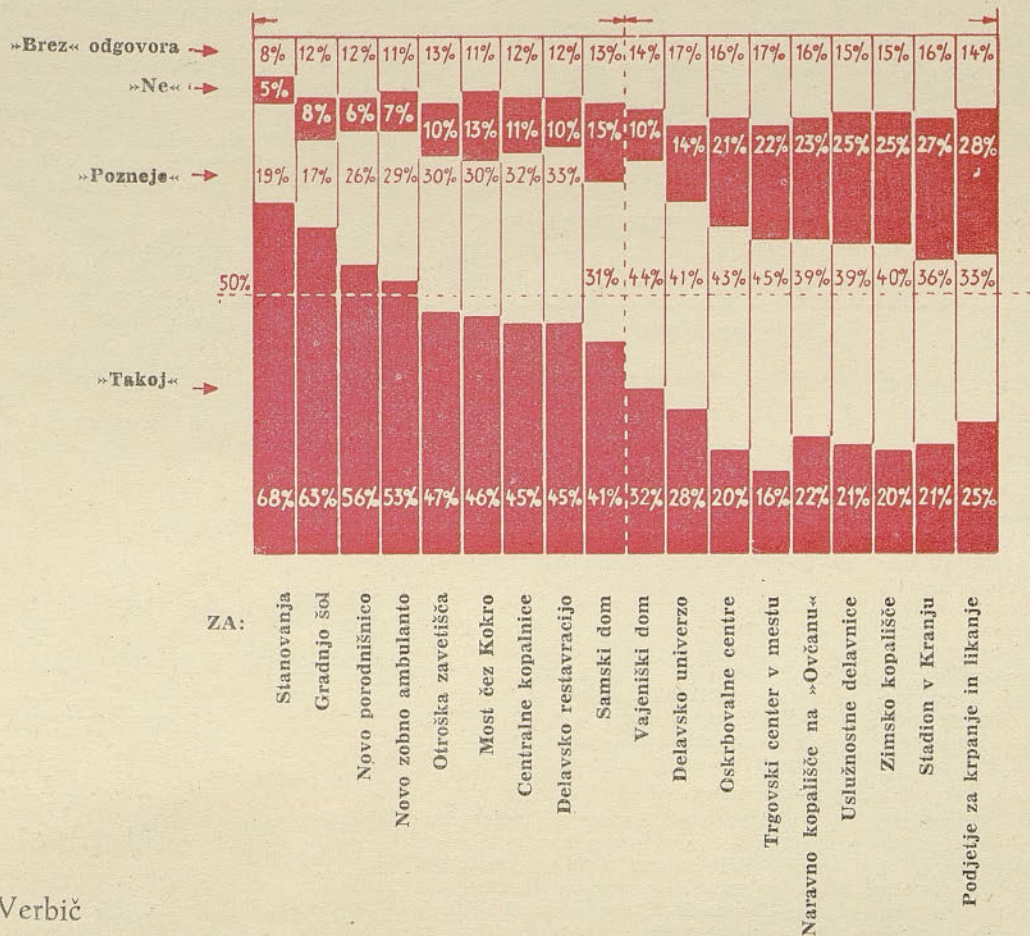
predsednik Občinskega sindikalnega sveta v Kranju:

»Menim, da rezultat ankete najbolj objektivno podaja sliko potreb in teženj, tako kot le-te občutijo zaposleni v naši občini. Zvrstitev najnujnejših investicij na tem območju: Zobna ambulanta, stanovanja, šole, porodnišnica, otroška zavetišča, delavska restavracija itd. prav gotovo najbolj ustreza tudi dejanskim potrebam v občini. Sodim, da mora naš plenum kot predstavniški organ članov sindikata na tem območju pri oblikovanju svojih stališč brez dvoma izhajati iz teženj večine članov in iz objektivne analize dejanskih potreb v občini. V tem primeru nam to ne bo težko, ker smo, da se tako izra-

zim, na neki način izmerili težnje, pa tudi objektivno ugotovili potrebe, seveda tako kot o teh sodijo ljudje. Izkušnje v tej akciji in sama analiza mi vsiljuje misel, da je anketa lahko eno izmed primernih sredstev v naši družbeni ureditvi in zlasti v mehanizmu komunalnega gospodarjenja, da predstavniški organi lahko sprejemajo stališča, ki so oprta na mišljenje večine članov (ali državljanov), omogoča pa tudi stvarno analizo in zvrstitev potreb in problemov. Taka osnova je prav gotovo objektivnejša, kot pa nekatere težnje posameznih manjših skupin ljudi, ki pa imajo morda večje možnosti za uveljavljanje svojih mišljenj in predlogov. Mislim, da je dolžnost Občinskega sindikalnega sveta, da seznanijo najširšo javnost s svojimi ugotovitvami, vse anketirane pa s stališčem plenuma Občinskega sindikalnega sveta, ki ga bo le-ta sprejel na osnovi objavljenih rezultatov. Gotovo pa se bomo morali v okviru danih možnosti najresneje prizadevati, da se bodo tako ugotovljeni predlogi večine zaposlenih tudi uresničevali.«

Rezultati anketiranja v „Iskri“

Z uresničitvijo predloga naj se prične takoj Predlog naj se uresniči pozneje

Tovariš Andrej Verbič

predsednik Okrajnega sindikalnega sveta Kranj:

»Smatram, da je ta anketa izredno pomembna in važna ne le zaradi svojih rezultatov, temveč predvsem tudi zato, ker vzbudi pri ljudeh interes in zanimanje za občinske probleme, večjo pripravljenost za sodelovanje in soodgovornost. Organom, ki o tem razpravljajo in odločajo, pa nudi objektivno osnovo. Take ankete pa so lahko učinkovite, če dobijo ljudje zaupanje vanje s tem, da organi, ki odločajo, upoštevajo mišljenje ljudi izraženo v njenih rezultatih. Ti rezultati tudi kažejo, da so ljudje resno zainteresirani na občinskih problemih in žele pri njih uredjanju tudi aktivno sodelovati.

V času, ko se bo pričelo z razpravami o programu za prihodnje leto, pa moramo zlasti opozoriti na neuresničitev dosedanjega programa kot: Ureditev vrtnarije za preskrbo mesta z zelenjavo, gradnja pekarne, kinodvorane, ureditev tržnice, dograditev stadiona v Stražišču, ureditev centralne mesarije in potrebnih lokalov za mesto itd.

Ne dvomim, da so za neuresničitev teh nalog lahko objektivni razlogi in ovire, vendar pa menim, da javnost terja na to odgovor in da so ga pristojni organi dolžni javnosti tudi objaviti.

Iz rezultatov ankete je razvidno, da so anketi-

rani predvsem športne objekte zvrstili na zadnja mesta. Temu je gotovo vzrok to, da so potrebe po ostalih objektih tako močne, da so prevladale. Na drugi strani pa lahko vzrok temu iščemo v tem, da športno življenje v kolektivih še ni zadostno razvito in je to šteti lahko tudi za pomanjkljivost dela sindikalnih organizacij. Smatram pa, da ne moremo iz tega zaključiti, da nam športni objekti niso potrebni. Te objekte bi se dalo zgraditi. Ni nujno, da so ti objekti dragi in razkošni, predvsem pa bi za njihovo zgraditev morali izkoristiti pripravljenost mladine (delovne akcije) in sodelovanje delovnih kolektivov. Tako bi se te objekte dalo zgraditi sporedno in ne na škodo ostalih, po mnenju delavcev važnejših objektov.

Smatram, da z objavo ankete stvar ni dokončno zaključena. Sindikati, ki so ugotovili težnje in mnenje večine zaposlenih, lahko dajo o tem tudi svoje mišljenje, vendar pa to ne more odzvati odgovornosti organom Ljudskega odbora, da dokončno odločijo in za svojo odločitev prevzamejo pred volivci polno odgovornost.

Kranjski primer, pa je lahko koristna pobuda in izkušnja tudi za druge občinske sindikalne svete.

STANOVANJA...

STANOVANJA!

Stanovanja... Stanovanja...! To besedo slišimo na vsakem koraku, ob vsaki priliki. Stanovanjska stiska nas spremlja iz leta v leto. Ljudje žive v neprimernih stanovanjih, drugi jih sploh nimajo. Prošnje dežujejo, ljudje moledujejo, čakajo in upajo. Stanovanja se grade, njihovo gradnjo z nestrpnostjo spremljajo tisti, ki upajo in čakajo morda že tri, štiri leta, morda tudi več. Kaj pomeni biti brez stanovanja, ali živeti v neprimernem, vlažnem, pretesnem stanovanju ve samo tisti, ki je to skušal na lastni koži. Tisti, ki jih je doletela ta zla usoda, si vztrajno prizadevajo ali dobiti ali razširiti svoj življenjski prostor, pa čeprav vsaj za nekaj kvadratnih metrov, pa naj si bo kjerkoli. Samo čimprej. Želje so skromne. Toda nekateri tej skromnosti določijo časovno mejo, ki jo predstavlja datum na odločbi o vselitvi v novo stanovanje.

Takrat se stvari spremene.

Janez se je celih pet let stiskal s svojo številno družino v malem, vlažnem kletnem prostoru, kamor se je za silo zatekel pod streho. Malo kletno okno je propuščalo le skromno svetlobo, po zidovih pa so v jesenskem in zimskem času polzele drobne kaplje na očrneli pod. V malem košu je jokal novorojenček. Janezova prošnja za stanovanje je ležala v mapi med mnogimi, ki so prav tako kot on nestrpno pričakovali, kdaj bodo dobili stanovanje. Skromno, toplo in suho stanovanje, kjer bi imel človek vsaj toliko prostora, da bi se pošteno obrnil. Na kopalnico, predsobo, shrambo itd. Janez sploh ni mislil. Neizmerno bi bil vesel, če bi dobil kakršnokoli stanovanje, pa naj si bo kjerkoli. Pa je le prišel čas, ko je tudi Janez dobil stanovanje. Ves srečen je strmel v papir, kjer je pisalo: »tov. Janezu V. se dodeljuje po sklepu... dvosobno stanovanje v...« Tisti dan je bil v družini praznik. Končno bodo vendarle otroci zagledali sonce tudi z domačega okna.

Drugi dan sta šla z ženo ogledovati stanovanje. Obhodila sta ves stanovanjski blok, srečala nasmejane obraze in končno našla tudi svoje prostore. Bili so novi, lepo popleskani, svetli, sončni. Z ženo sta si ogledala vse kotiče, sobe in pritikline.

Prostori res niso bili veliki, toda to ni bilo tako hudo. Prišle pa so hujše stvari. Žena je ugotovila, da je kuhinjsko okno obrnjeno proti cesti, ki je bila sicer daleč od stavbe.

»Poglej Janez, v kuhinji bomo imeli vedno prah, poleg tega pa zaradi prometa tudi miru ne bo.« Janez jo je tolažil, da je stanovanje v drugem nadstropju, toda žena je ostala pri svojem. »Tudi kopalnica ni tako urejena, kot sem si želela. Pa barve mi ne ugajajo. Shramba je premajhna...!« Pripombe so se vrstile druga za drugo, brez konca in kraja. Janez je bil po tej plohi besed, še sam prepričan, da je dobil najslabše stanovanje. Mrko je poslušal ženino ihtivo pripovedovanje, ko sta se spuščala v klet. Bila je prostornejša in svetlejša kot njihovo stanovanje.

Toda, če je že stanovanje slabo, čemu naj bi bila potem klet boljša.

Drugo jutro je Janez potrkal na vrata stanovanjskega referenta.

»Zahtevam drugo stanovanje!« Kratko in jasno.

»Zakaj?«

»To ni primerno za našo družino! Okno, barve, prah, kopalnica, II. nadstropje, lokacija stavbe, okolica, promet itd.« Janez je našteval, kot bi stresal z rokava.

Referent sam sebi ni mogel verjeti, da je to tisti Janez, ki je šele pred nekaj meseci prosil le za majhno, skromno suho stanovanje. Toda bil je Janez — Janez z odločbo v rokah. »V to stanovanje ne grem, zahtevam drugo. Takšno kot ga ima na primer...!« Janez je začel naštevati imena drugih srečnikov, ki so imeli to srečo, da kuhinjsko okno ni bilo obrnjeno na cesto, da niso stanovali v II. nadstropju, da jih ni motil prah in barve, in da je imel kopalnico urejeno po svojem okusu.

Janez pa ni bil sam, bilo je še nekaj njemu podobnih, ki si niso hoteli iti ogledati ponujeno jim stanovanje iz preprostega razloga, ker to pač ni bilo v novem bloku.

Toda mnogi so bili veliko srečnejši, čeprav ni bilo vse tako, kot so si želeli.

Upajmo, da bo takih dopisov vedno več!

Iz daljne Bolivije smo dobili pismo ugledne trgovske hiše, ki ga zaradi aktualnosti tu objavljamo v nekoliko skrajšani obliki

Štambuk & Mark

Importaciones — Representaciones — Exportaciones

La Paz — Bolivia

La Paz, 15. septembra 1959

Titl.

ISKRA

Kranj

Jugoslavija

Poštovani prijatelj!

U svojstvu pretstavnika firme, stižem početkom sljedećeg mjeseca u Jugoslaviju, da s jugoslavenskim privrednicima raspravimo neka pitanja saradnje.

Bit će mi vrlo drago ako uspijem posjetiti i vašu tvornicu. Nastojati ću to učiniti svakako, kako bih Vam usmeno saopćio mnoge pohvale za Vaše proizvode od Vaših bolivijskih kupaca.

Izvolite primiti naše srdačne pozdrave.

S odličnim poštovanjem

Juraj Štambuk l. r.

Preden sem odšel na svojo prvo pot v eno izmed držav tako imenovanega »vzhodnega bloka«, Češkoslovaško, sem pregledal drugi del naše Enciklopedije sveta in pod črko »Č« našel tudi to državo. Osvežil sem si spomin z zemljepisnimi, gospodarskimi, zgodovinskimi in kulturnimi podatki. Ker vem, da ste tudi vi že davno hodili v šolo, naj tudi tu naštejemo nekaj skopih, a zelo važnih podatkov:

Češkoslovaška leži v Sr. Evropi in meri 127.827 km², torej približno $\frac{1}{3}$ manj kot Jugoslavija. Pred II. svetovno vojno je bila nekoliko večja, saj je vsebovala še Podkarpatsko Rusijo, ki je bila po vojni priključena SZ. Za sosedo ima obe Nemčiji, Poljsko, SZ, Romunijo, Madžarsko in Avstrijo. Na Češkem živi okoli 13,3 milijona prebivalcev, torej tudi skoraj $\frac{1}{3}$ manj kot pri nas. Glavno mesto je Praga, ki ima okoli 1 milijon prebivalcev, drugo največje mesto pa je Brno (300.000 prebivalcev), kamor sem bil namenjen jaz, da sodelujem v okviru I. Mednarodnega velesejma kot član jugoslovanske ekipe v jugoslovanskem paviljonu. To samo mimogrede. Češka zgodovina je zelo bogata od prve naselitve Zapadnih Slovanov na tem področju pa naprej. Vendar nas trenuno najbolj zanima ekonomika te dežele, najbolj napredne države vzhodnega tabora, če izvzamemo SZ.

Na strani 160 piše v Enciklopediji dobesedno: »Iz druge svetovne vojne je Češka izšla s povečano industrijsko kapaciteto, posebno v vojni in kemični industriji.« »In ti, moja domovina? Izšla si iz te vojne opustošena, požgana, oplenjena, izstradana, z 1.700.000 žrtvami, s »prijatelji«, ki so te v najtežjih časih I. petletnega plana kljub svečano podpisanim listinam o večnem prijateljstvu kaj kmalu pustili na cedilu, kako se boš ti mogla uspešno predstaviti v tako močni industrijski državi, kakšno bo češko ljudstvo, nam bo prijazno ali sovražno?« to so bile misli, ki so me mučile pred odhodom.

Ko pa je vlak potegnil, sem se spomnil Zupančičeve pesmi »Z vlakom«, kjer pravi:

»Odhod. In zažvižgal je vlak skozi mrak,
o, devojka ti, ob oknu slone,
si li čula ta vrisk, plakajoč skozi noč:
o, zbogom domovina!«

Zapustil sem domovino s tesnobo v srcu, prepotoval Avstrijo in popoldne 3. septembra 1959 prestopil češko državno mejo. Kako človek zvedavo gleda okoli sebe, ko se pelje v neznano. In tako smo tudi mi zvedavo gledali

na Koridor in žične ograje, kjer se je ustavil vlak, da so ga obmejni organi lahko pregledali. Sele po izvršeni kontroli je vlak lahko nadaljeval svojo pot na prvo postajo na češki zemlji Břeclav. Tam smo dobili spet nazaj svoje papirje in že smo bili vsi póttniki nekoliko živahnejši. Zadrželi so se prvi pogovori in sklepala prva poznanstva, saj smo skoraj vsi potovali na sejem v Brno, le da z različnimi nalogi.

Ker smo morali čakati na vlak iz Budimpešte, ki je ta dan kot nalašč imel 4 ure zamude, smo si malo ogledali to prvo postajo za električno žico. Kar sem najprej opazil, so bile razne parole po stenah postajnega poslopja, pa tudi skladišč in razni »golobi miru«, ki kaj neestetsko vplivajo na potnika iz zahodnih držav, pa tudi na mene, ker so me spominjale na prva težka leta naše revolucije, a še pred zloglasno resolucijo.

Prav je bilo, da smo končno le krenili proti Brnu, kajti zamuda je kaj kvarila razpoloženje in prvi vtisi niso bili kdove kako vzpodbudni.

Bila je že noč, ko smo prispeli v glavno mesto Moravske, mesto I. Mednarodnega velesajma na Češkem po letu 1948. Po več kot 10. letih so se prvič odprla vrata te države tujim razstavljalcem iz ostale Evrope. In »Mezinarodni veletrh v Brně« je s tem dobil svoj čar za vse prebivalce ČSR.

S štiriurno zamudo smo torej prispeli v Brno, noč je že bila, vendar sem moral še na sejem, ker urad za nastanitev sejemskih udeležencev uraduje (kaj nenavadno!) na sejmu, kakih 5 km od postaje. Torej sem moral s tramvajem, a nisem imel niti prebite pare v češkem denarju. Zato sem šel v menjalnico, da zamenjam 1.000 din v češke krome. Zaman so uslužbenci iskali v svojih papirjih podatke o našem denarju. Na koncu so mi izjavili, da mi dinarjev ne morejo zamenjati. No lepa reč! Na Dunaju so mi brez besed zamenjali dinarje za šilinge, tu pa v tako imenovani socialistični državi niso hoteli zamenjati mojih 10 stodinarskih bankovcev! Če mi ne bi priskočil na pomoč neki Švicar, ki mi je za vedno posodil 10 kron, sploh ne vem, kako bi tisti večer prišel na sejem, do našega paviljona in do prenočišča.

Vsi Jugoslovani smo spali v nekem internatu in se zaradi stanovanja nismo pritoževali. Dan pred neuradno otvoritvijo smo imeli naš paviljon dokončno urejen, vse postavljeno na svoje mesto, povsod napisne table z imeni proizvajalcev ali njenih zastopnikov. Nad našim ojačevalcem je bil velik napis »Iskra — Kranj«. V okviru jugoslovanskega paviljona so poleg naše razstavljalne svoje proizvode še naslednje tovarne: »Prvomajska« svoje orodne stroje, »Ivo Lola-Ribar« karusel, »Cer« Čačak in »Pobeda« Petrovaradin mlinske stroje, »Jedinstvo« Zagreb maketo tovarne paradižnikove meje, »Rade Končar« motorje, isto »Sever« iz Subotice, »Hidromontaža« je razstavila 501 hladilnik in motorje manjših moči, »Goran« in »EKA« iz Zagreba ter »Tobi« električne in kombinirane štedilnike, »Tomoš« Koper Colibrije, Galebe ter motorje 175 in 250 ccm, »Zastava« svoje »Fičote« 600 in 1100, »Industrija motora Rakovica« svoje »Perkinse«, »Industrija kabela Svetozarevo« in »Boris Kidrič« Šibenik svoje specialitete, kable in bakreno ter aluminijasto pločevino, palice in trakove, »FAP« svoj najnovejši avtobus, »14 oktober« iz Kruševca bager, dalje smo imeli traktor »Zadrugar« ter kosilne in sejalne stroje, manjše avtobuse in seveda od nas kinoprojektor NP 21, ojačevalec, telefone, merilne instrumente in pribor za kinoprojektor, radioaparate in televizor »Telekomunikacij« ter radioaparate »RIZ« Zagreb, »Nikola Tesla« Beograd in »RR Niš« ter še nekaj proizvodov »Impol« Slovenska Bistrica, »Tito«, Vogošča in še nekaterih podjetij. Okoli našega paviljona pa so se nizale slike naših letovišč, izletniških in zgodovinskih krajev, glavnih mest republik in tovarn, pri tem pa vabilo češkim izletnikom na obisk našega morja in znanih letovišč.

Čeprav so na sejmu manjkale še številne vodilne tovarne s svojimi izdelki (naj jih navedem samo nekaj: »Rog«, »TAM«, »Tops«, »Elka«, »Novokabel«, »Galenika«, »Jugovinil« in še in še), tekstilnega blaga, usnja in usnjene galantarije, blaga osebne potrošnje, živil, naših vin in

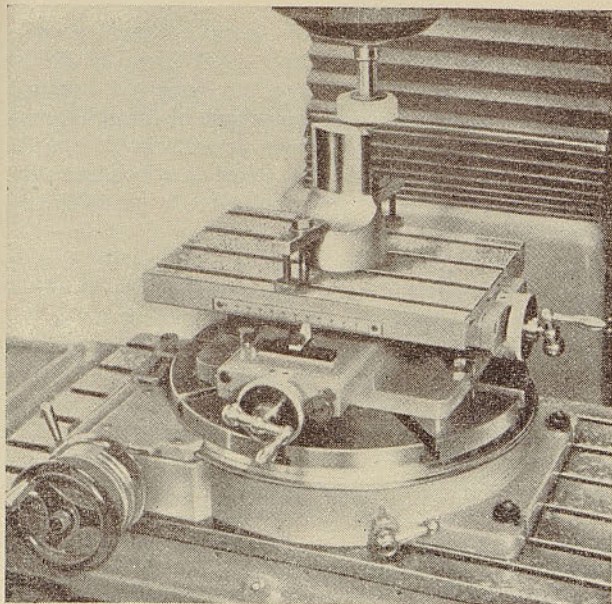
likerjev sploh nismo razkazovali, pa je bil naš paviljon zaokrožena celota dosežkov naše mlade industrije. Z največjim zanimanjem in (priznam) tudi s tremo in radovednostjo smo pričakovali otvoritev sejma. Z veliko nestrpnostjo smo pričakovali, kakšen vtis bomo napravili na češke obiskovalce, ki deset let niso kaj prida pohvalnega slišali o naši domovini, naši industriji, našem gospodarstvu, našem napredovanju v boju za socializem.

Uradna otvoritev sejma je bila v nedeljo, vendar je bila že sobota (5. septembra 1959) rezervirana za razne funkcionarje, direktorje, uslužbence ustanov, oblasti ipd. V soboto smo torej čakali elito tega našega bratskega naroda, vendar se mi je zdelo, da so k nam prihajali neki drugi ljudje, morda člani njihovih kmetijskih zadrug in prav povprečni državljani. Sele naslednjega dne mi je počasi postalo jasno, ko sem videl ljudi, maso ljudi, oblečenih po stari modi iz časov pred resolucijo, v obleke, izdelane iz srednje-kvalitetnih blagov in še te kupljene v konfekciji. Kakšno razočaranje! Moški sem, zato rad gledam nežni spol, še posebej, če je prikupno in z okusom oblečen in to naša Iskrška dekleta in žene v veliki večini so, fantje in mošje, kar klobuk dol! Zato je bilo moje razočaranje tam toliko večje. Nič širokih kratkih krilc, nič visokih in tankih petk, redke moderne pričeske. V zameno za to pa so ženske (mlade in stare, suhe in debele) v dolgih hlačah in večinoma precej močne. Hotel sem napraviti fotografijo, kjer bi vam, ki se bojite za svojo »linijo«, pokazal, da vam še dosti manjka, da bi po oblikah in teži ujele zelo ješče Moravanke, kakor se imenujejo prebivalce tega dela Češke, vendar sem se premislil in vam to samo povem, in lahko mi verjamete, da je res. Torej z modo je tam še prav težko, ker modo ustvarjajo konfekcijske hiše, ki krojijo obleke, kakor pač zahteva linija, obleka po meri pa je tako strašno draga, da si jo to lahko privoščijo prav redki. Privatnega obrtništva ni, zato ti obleko delajo spet v neki državni oblačilnici, ki imajo o modi pač spet svoje pojme. Torej ne gre. V izločbah sem videl tudi tu in tam nekaj perila, bluzic in nogavic iz nylona, vendar na teleškkih je bil tako redek, kot je redko cvetje v jeseni.

Spraševal sem se in spraševal tudi obiskovalce, ki so se kaj radi spuščali v pogovore, kako je to z njihovim standardom, načinom življenja in zahtev za življenje, in prišel do zaključka, da so se delovni ljudje te visokorazvite industrijske države v teh povojnih letih navadili nad izdelki naše industrije in se poslavljali s: »Pozdravite (svinjskega) mesa, sladkarij in piva, motor Jawa, skromno stanovanje in pa osebni mir, zaslužka pa toliko, da si vse navedeno lahko privoščite, potem to zadostuje, obleka je šele drugotnega pomena, avto je morda na tertjem mestu. Morda pa so ljudje delali tak vtis, a svojih skritih želja niso izražali. Sploh so raje spraševali kot pa pripovedovali, kajti pripovedovanje lahko škodi, če pa pripoveduješ Jugoslovani, pa še posebej. Vendar pa niso bili redki, ki so izjavljali, da se ne strinjajo z njihovo uradno politiko do Jugoslavije, in ogromno je bilo ljudi, ki so nam čestitali k našemu napredku, ki so izražali občudovanje nad izdelki naše industrije in se poslavljali s: »Pozdravite nam Jugoslavijo!« ali »Držite se in zmagali boste!« ali »Čeprav ste sami, smo mi vsi z vami!« ali »Naj vam je Tito dolgo živ in zdrav!« In naše prospekte o Jugoslaviji so ljudje gledali z največjim zanimanjem in ginjenostjo in niso bili redki, ki so od ginjenosti tudi jokali, da o poedinih solzah sploh ne govorim. Pa tudi mlajši ljudje so z največjim zanimanjem gledali številne fotografije naših znanih letoviških krajev, posebno obmorskih in nas žalostni zapuščali. V petih urah vožnje z avtom bi bil mladi par lahko v Portorožu, Piranu, Ankaranu, morda nekoliko kasneje v Opatiji, Lovranu ali Crikvenici, tako blizu smo si, pa vendar neskončno daleč narazen. Ločijo nas laži o naši domovini, ki so se nakopičile v letih po resoluciji, in ki ne dopuščajo, da bi se med ljudstvom ustvarila kaka druga resnica o Jugoslaviji razen uradne, zato ljudje izredno malo potujejo v Jugoslavijo, oziroma ne dobe dovoljenja za tako potovanje, razen res trodnih, ali pa takih, ki imajo svoje starše ali pa otroke pri nas.

(se nadaljuje)

Koordinatni brusilni stroj „Hauser“

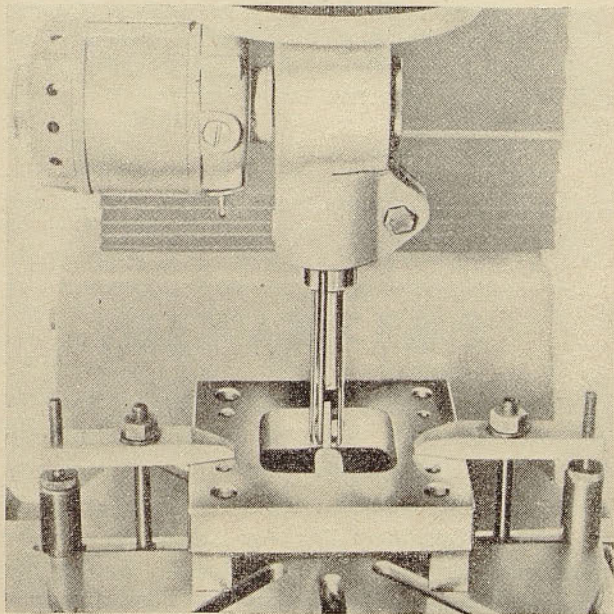
Med novosti v orodjarstvu spada tudi koordinatni stroj za brušenje oblik. S tem strojem je mogoče po njegovi preciznosti dokončno izdelati najkvalitetnejše dele orodja, čigar kakovost obdelave nima zamenjave v našem podjetju po svoji univerzalnosti. Lahko trdim, da je ta stroj najpreciznejši za brušenje izvrtin, notranjih kot zunanjih oblik. Izbrusiti dve izvrtini na nekem razmaku v točnosti nekaj tisočink milimetra ni problem, če ne bi toplota vplivala na raztezanje. Zato je čas glede točnosti obdelave vedno podaljšan. Kadar govorimo o taki točnosti za večje dimenzije, potem je to tudi problem, kako kontrolirati, ker nimamo vseh ustreznih merilnih naprav in instrumentov, merjenje pa se lahko izvrši v merilnici s klimatskimi napravami.

NOVI STROJI PRIHAJAJO

Prostor, kjer stoji stroj, je zgrajen s stalno temperaturo 20°C. Ker pri obdelavi kovin z brušenjem nastaja prah, ima stroj tudi sesalec, ki vsesa v glavnem ves prah tako, da ni čutiti nasičenega zraka s prahom, obenem pa je tudi zaščita za sam stroj. Ker je orodje, s katerim obdelujemo majhno, ima glava stroja velike obrate in sicer 16.000, 22.500, 32.500 in 50.000 na minuto. To mu omogoča v glavo vgrajen motor na istosmerni tok s pomočjo dinamostroja. Šum ali ropot nista večja od drugih brusilnih strojev, ampak celo manjša, zato ima tudi (kdor nima občutka) prisluskovalno napravo, ki deluje na principu telefonskega vložka za poslušanje, kdaj in kako prične brusilna konica rezati obdelovanec. Kadar se poslužujemo te naprave, moramo obdelovanec izolirati od stroja.

Brušenje vršimo po potrebi na dva načina. Kot orodje pa uporabljamo brusilno konico ali manjše brusilne kolote boljše kvalitete. Okroglo brušenje je popolnoma navadno, vendar obratno kot pri votlinskem brusilnem stroju. Običajno predmet miruje, ni pa to nujno. Drugo brušenje se vrši v vertikalnem smislu s pomočjo oblikovnega brusilnega aparata, ki se montira na glavo stroja.

Oprema stroja je zelo bogata in sicer: križni support, delilna glava, delilna glava za zvrčanje, univerzalni primež, mikroskop itd. S tem strojem smo že dosegli velike uspehe, v ponos pa nam je njegova preciznost in kvalitetna obdelava.

Naši zobje

Na vprašanje I. S., kdaj naj pride v zobno ambulanto popravljati zobe, da ne bi propadali v taki meri kot doslej, naj v odgovor napišem »od zob« in naše ambulante. Za popravila je zamudil tako kot mi vsi ostali. Kajti v idealnih prilikah, ki jih pa še dolgo ne bo, bi bilo pravilno, da bi že otrok v starosti dveh in pol let prvič prestopil prag zobne ambulante ter pričel s sistematičnimi pregledi na vsakega pol leta. Vendar je to za sedaj še neizvedljivo zaradi pomanjkanja zobozdravstvenega kadra in ambulant. Saj se šele pričenjajo organizirati prve predšolske zobne ambulante, ki naj bi skrbele za zdravo rast zob pri naših malčkih. Res je pa tudi, da starši ne polagajo nikake važnosti na mlečno zobovje, češ, saj bo itak izpadlo, potem pa ni važno ali segnije malo prej ali pozneje.

Bolečine zoba so zares hude in jih je težko prenašati. Vendar se te pojavijo že zelo zgodaj. Otrok, star 6 mesecev, prične dobivati prve mlečne zobe ter postaja nemiren. Ponoči se prebuja in joka, starši kličejo zdravnika, ker se boje, da je vzrok vročine druga bolezen. Pri otroku se takrat opazi v ustih nabrekla dlesen, ki postane belkasta, otrok pa je stalno s prsti v ustih in drgne boleče ali pa tudi srbeče mesto, kjer bo v kratkem pogledal nov zob.

Otrokom zraste 10 mlečnih zob v spodnji in 10 v zgornji čeljusti. Vsi ti zobje, ki jih kaj radi zane-marjamo, pa so važni, da ostanejo zdravi. Prvič že zaradi bolečin, ki jih pri gnitju prenaša otrok, drugič pa zato, ker čuvajo mesto za nove stalne zobe, ki bodo pričeli rasti s šestim letom starosti. Vendar bomo imeli uspehe pri tem delu šele takrat, ko bodo ustanovljene posebne predšolske ambulante.

Zelo veliko napako pa naredijo starši s tem, da v večini primerov smatrajo šesti zob, to je prvi stalni zob, ki zraste kot že omenjeno v šestem letu, za mlečni zob. Navadno pripeljejo šolarčka z bolečinami, češ naj mu izdero zadnji mlečni zob. Zelo presenečeni pa so, ko jim povedo, da je to stalni zob, ki pa je seveda že popolnoma propadel in mu ni več rešitve. Zato naj bi starši ravno na te zobe zelo pazili. Zraste, kot sem že omenil, v šestem letu in je tedaj v čeljusti 12 zob in ne več 10 kot prej. Torej na vsaki polovici čeljusti jih sedaj preštejemo od

1 do 6 levo in ravno tako na desno. Od tega zoba je odvisna nadaljnja razvrstitev novih zob, ki jih bo otrok menjal tja do 13. leta, ko naposled zrastejo podočniki. Zato matere, ki se največ ukvarjate s svojimi malčki, posebno pazite na te zobe in ko opazite začetek gnilobe, se podajte takoj k zobozdravniku. S tem ste prihranili otroku bolečine in ga rešili nadaljnega propadanja zob.

Za odrasle pa je vsa stvar malo drugačna. Čas je že opravljal svoje tudi z zobmi. Pred zadnjo vojno je bilo malo ali nič ambulant, pa tudi denarja ni preostajalo za zobozdravnike, tako so zobje hitro propadali, kar se še sedaj opaža pri bolnikih, ker v mladih letih niso poznali zobne nege. Po vojni zopet, ko je bilo urejeno socialno zavarovanje ter s tem brezplačno zdravljenje, pa je nastal naval na ambulante, ki z razpoložljivimi kadri niso mogle opraviti dela za več let nazaj. Vendar stvar že dobro napreduje z ustanavljanjem novih ambulant. Koliko polaga odrasli človek sedaj na svoje zdravje pa se vidi tudi po tem, da se poleg ambulant pri zdravstvenih domovih ustanavljajo tudi obratne zobne ambulante. Ravno Iskrina je bila prva te vrste na Gorenjskem in bo sedaj že 4. obletnica njenega obstoja. Koliko je bilo v tem času opravljenega dela, navajanje številke bi bilo suhoparno in nezanimivo. Naval pred 4 leti je bil obupen in dva terapevta nista zmogla sprejeti vseh, ki so si želeli zdraviti zobe. Tako je bila takrat čakalna doba več kot 1 leto. Sedaj se je stanje znatno zboljšalo. Res je potrebno nekoliko še počakati, vendar se je ta čakalna doba zelo skrajšala.

Za odrasle o zobeh ne bi kaj dosti pisal, pač pa naj vsak sam skrbi, da si da pregledati zobe in seveda popraviti. Edino na kar bi naše bolnike opozoril je to, da ponavadi prihajajo z bolečinami v ambulanto, ko je dostikrat že prepozno in za zob ni več rešitve. Namreč, ko čutiš prvo bolečino v zobu daj popraviti takoj in ne čakaj, češ, saj bo prenehala ta bolečina. Bolečina včasih res preneha, pa se zato kasneje grobo maščuje. Sicer je pa to že večina nas samih na sebi občutila. Zaželeno pa bi bilo, da bi ljudje malo bolj pazili na čistočo svojih zob, če drugače ne, pa vsaj takrat ko so namenjeni v zobno ambulanto.

PRIZNANJE

Požar, ki je nastal v lakirnici, bi lahko povzročil podjetju precejšnjo škodo. Da pa se je vse končalo brez hujših posledic, gre priznanje predvsem tov. Ivanu Udoviču, delavcu v lakirnici, ki je, ne glede na nevarnost, takoj pričel z gašenjem. Za njegovo požrtvovalnost ga je upravni odbor na predlog delavskega sveta nagradil s 30.000 din.

Obisk v tovarni Magneti-Marelli Milano

Društvo orodjarjev naše tovarne je ob podpori centra za vzgojo priredilo uspešno ekskurzijo v tovarno Magneti-Marelli Milano. Ogleda tovarne se je udeležilo 40 članov kolektiva. Za nas je bil ogled te tovarne interesanten predvsem zato, ker v njej proizvajajo samo dele za avtoelektriko.

To je za naše pojme lepa, moderna tovarna, v kateri dela okoli 2000 ljudi. Delo je precej dobro organizirano. Zgradbe so razvrščene tako kot tečejo proizvodni postopki in to od prve obdelovalne operacije do končne montaže. Ves transport delov opravljajo tekoči trakovi.

Če pričnem pri začetku, moram omeniti najprej livarno. Vlivajo samo iz aluminija in zamaga. Odlitki imajo nasproti našim bolj elegantno obliko, vlivajo pa jih tako, da je na njih obdelava minimalna. Po kvaliteti mi ne zastajamo za njimi. Iz livarne pošljejo odlitke popolnoma očiščene v glavno skladišče. V njem pripravljajo tudi ves material za produkcijo delov. Delo v skladišču je mehanizirano. V produkciji delov so trakovi urejeni tako, da posamezne obdelovance vozijo gotove do montažnih trakov. Na stiskalnicah so izdelki manj kvalitetni od naših (verjetno imamo pri nas pretirane zahteve). To velja predvsem za dele, ki pridejo natisnjeni ali zakovani v pakete. Na delih dovoljujejo precej večjo iglo kot pri nas.

Vprašanje igle rešujejo tako, da vse izdelke ki padajo iz orodja lovijo na žico. S tem odpravijo nepotrebno sortiranje listov pred sestavljanjem. Prav tako listov pred natiskavanjem ne štejejo niti ne tehtajo. Dele, ki so nabrani na žici samo obrežejo s posebnim nožastim merilom, s katerim zagotovijo pravilno dolžino paketa. Stroji za točkasto varenje so opremljeni z avtomati. Galvanika, v kateri samo cinkajo in kadminizirajo, je avtomatizirana tako, da so delavci potrebni samo pri obešanju delov na obešala ter njihovem praznenju po končanem postopku. Obešala so vsa izolirana, le kontakti so prosti. Lakirajo večinoma elektrostatično, sušijo pa v infra pečeh. Havbe za lakiranje imajo vse vodno izpiranje. Kontrola delov obstoja samo na kraju produkcijskih trakov, tako da pridejo v montažo samo dobri deli. Za kontrolo po posameznih operacijah so odgovorni predvsem urejevalci. Popravila ne poznajo, pravijo da izločijo kot izmet vse, kar ne odgovarja risbam. Ljudje, ki pri nas uvajajo trakove ter vsi, ki se ukvarjajo z avtoelektriko, bi si take tovarne morali večkrat ogledati.

Tudi v montaži je mogoče poleg ročnih operacij opaziti dosti strojev, ki so razvrščeni v linijah. Tako da montažne operacije tečejo tekoče ne glede na to, če je za posamezne operacije potrebna strojna obdelava. Prav tako je kontrola razmeščena v liniji, kjer je to potrebno. Dela pa z istim taktom kot

Milanska katedrala

Foto: Erce

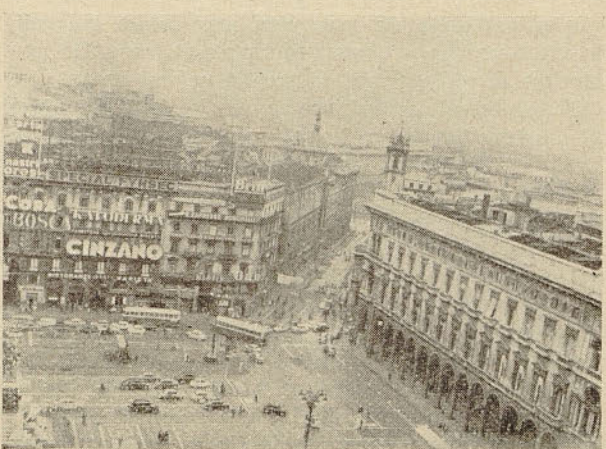

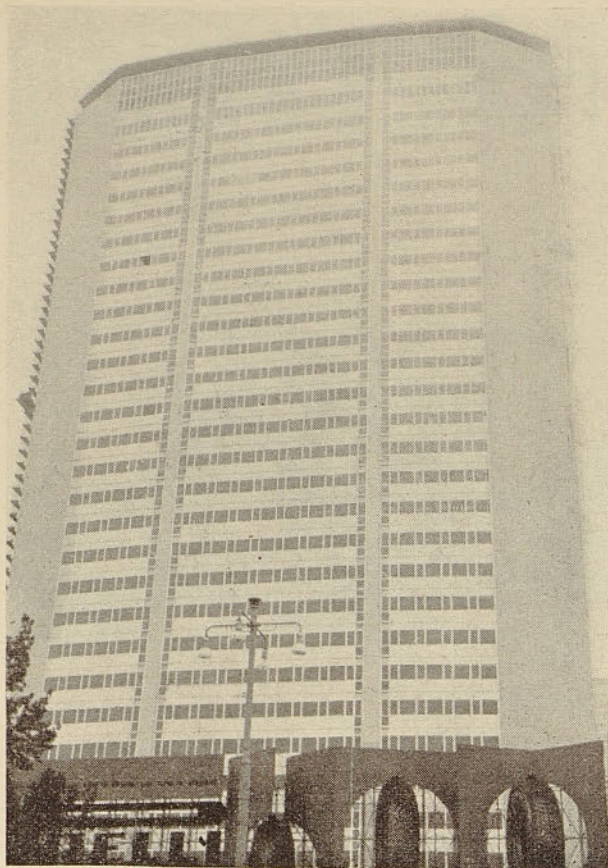
Vizija bodočnosti na naših cestah

Foto: Komac

Milano — pogled s katedrale

Foto: Vidic

Upravna stavba tovarne gume »PIRELLI«

Foto: Vidic

v tovarniški menzi. To naj bi bilo v kratkem nekaj zanimivosti iz prekratkega obiska v tovarni.

Potovanje smo izkoristili tudi za ogled zanimivosti, ki jih na tem delu poti ni malo. Najtemeljiteje smo si ogledali Milano. Katedrala, cerkve, tehnični muzej, pokopališče premožnih, razne galerije in drugo nam bo ostalo še dolgo v spominu. Vsepovsod polno inozemskih turistov. Trgovine založene, toda kupcev ne preveč. Prehrana je silno draga, tako, da se nam po tej strani z našo valuto ni dobro godilo. Na hitro smo si ogledali še Padovo, Verono, jezero Lago di Garda in Benetke, kjer vsakega turista popeljejo po kanalu Grande na trg sv. Marka. Tu pa je zopet dosti paše za oči, kajti po znamenitostih v cerkvi in Doževi palači lahko sklepaš, da so Benetke nekdanj res nekaj veljale. Vsepovsod kjer hodiš pa ne manjka krošnjarjev, »štantov« in drugih prodajalcev raznih spominčkov, tako da turistom s pridom praznijo žepe. Dobro se godi le tistim, ki so navajeni »oglihati«, kajti gorje tistemu, ki plača prvo ceno.

Za slovo od sosedov še sprehod po tržaških ulicah, kjer pa ti zdaj pa zdaj uide pogled na luko, kjer je stala zasidrana »Saturnia«, znana velika ladja, ki odvažja predvsem naše ljudi v tujino s trebuhom za kruhom.

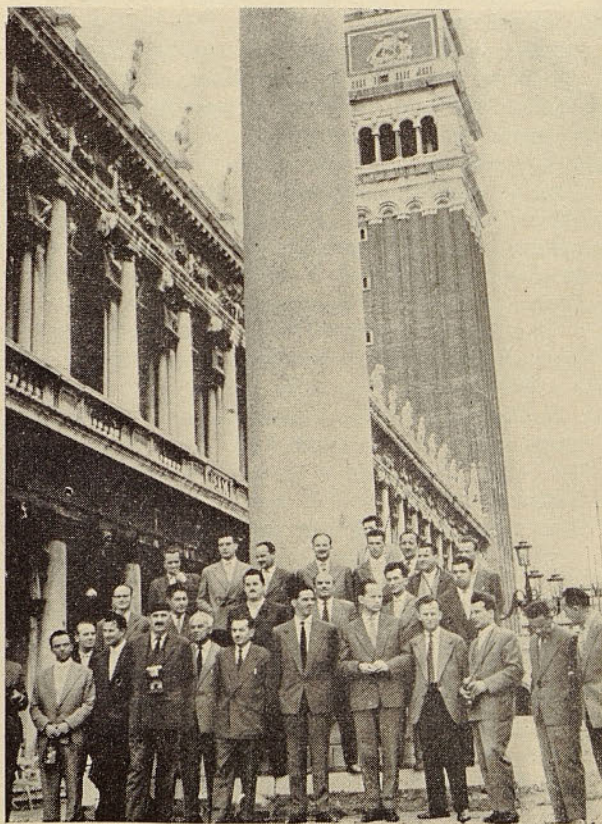
Benetke — Markov trg

Foto: Komac

ostali delavci v liniji. Na kraju montažnih trakov napravijo še kontrolo gotovih izdelkov, nato pa jih delavke preložijo v za to določeno embalažo, linija pa jih odpelje v odpremo.

Za kakšne podrobne ogledе posameznih postopkov ni bilo časa. Lahko pa trdim, da smo bili vsi polni ugodnih vtisov. Stvari, ki bi prišle v poštev tudi v naših proizvodnih pogojih, pa že uvajamo v našo proizvodnjo. Iz razgovora smo lahko skleпали, da imajo vzorno urejeno vzdrževalno službo. Za posamezne stroje pravijo, da stojijo največ do tri ure. Med tem stroj zanesljivo popravijo ali zamenjajo dele, katere imajo na zalogi za vse stroje v liniji. To pa bi morali nujno uvesti tudi pri nas.

Delavnice, kakor tudi delovna mesta so zelo čista in pospravljena. Nikjer nismo opazili ograjenih prostorov, kar je v popolnem nasprotju z nami, ki to zelo radi delamo. Ljudje delajo z večjim tempom kot v naši tovarni. Nikjer ni opaziti sprehodov in debat. Kjer se le da, morajo delavci streči več strojem. Ženske zaslužijo mnogo manj kot moški. Nekvalificirani delavci pa zopet manj kot kvalificirani. Delajo vsak dan od 8. do 17. ure z enournim presledkom za kosilo, katerega dobijo za majhen denar

Ocenjevalna vožnja ali prijeten izlet

Opazovalci, pa tudi udeleženci II. velike ocenjevalne vožnje, ki jo je priredil Iskrin Avto-moto klub, najbrž niso mnogo vedeli o težavah in skrbeh, ki jih je imel odbor s pripravami. Ni se mnogo govorilo o tej vožnji, le nekaj letakov je vabilo na udeležbo. Prijave so prihajale...

Končno je prišlo tudi nedeljsko jutro 11. oktobra, zavito v meglo, mrzlo in neprijetno. Z rokami globoko v žepih so se pred Iskro sprehajali številni avtomobilisti in motoristi vseh kategorij ter zaviti v usnjene plašče in podložene vetrovke vztrajno pregledovali svoje konjičke. Celo trije mopedisti so ponosno stali med skoraj šestdesetimi tekmovalci. Ob devetih je startal prvi mopedist in za njim po vrsti po kategorijah vsi do zadnjega avtomobilista. Že na startu je bilo zaradi prepovedanega vžiga motorja nekaj kazenskih točk, nič manj pa zbadljivk na račun točnih ur in pripomočkov za ugotavljanje četrte dimenzije. Ni jih bilo malo, ki so imeli po dve ali tri ure na roki, vendar najbolj oborožen s temi rekviziti je bil menda vozač s štartno številko 101, ki se je mimo ročnih ur, kronometra itd. poslužil tudi popularne lipniške »Jerice«, in vse kaže, da mu je prav ta pripomogla k zmagi — in še za reklamo je bila na tej res idealni progi.

Izpred »Iskre« v Kranju smo se peljali preko Podnarta (tam je sijalo toplo sonce) do Lipnice — rojstnega kraja naše »Jerice« in naprej skozi Kamno gorico do I. kontrolne postaje v Radovljici in nato čez Lesce, Bled, Bohinjsko Belo in Bohinjsko Bistrico do II. kontrole, preko Jelovice do Češnjice in do cilja, ki je bil pred tovarno »Niko« v Železnikih. Proga je bila lepa in zanimiva, predpisana brzina ravno prava, le te nesrečne ure, ki so kazale vsaka po svoje, so bile precejkrat preklete. Posebno kronometer v Bohinjski Bistrici je moral marsikatero požreti, ker menda ni hodil točno po isti poti kot ostali, vsaj tako so trdili tekmovalci. Samo drobna sekunda, ki sicer v življenju tako malo pomeni, je pri ocenjevalni vožnji pomenila zmago ali poraz. Toda vreme, je bilo lepo in dobre volje je bilo na pretek in skoraj vsi tekmovalci so prišli ob pravem času na cilj, sicer ne brez kazenskih točk, toda prišli so. Trije z manjšimi defekti, ker so na Rovtarici nekoliko pregledali teren pod cesto, eden pa je povozil žebelj in posledice so bile razparana guma in več kot dvehurna zamuda na cilju, saj je moral nazaj v Boh. Bistrico, da je popravil motor in šele potem nadaljeval vožnjo proti cilju.

Po končanih tekmah smo se zbrali v Zadrufni gostilni na Češnjici in med tem ko je komisija izračunavala rezultate smo tekmovalci pojedli zaslužen kosilo. Vsak tekmovalec je dobil povrnjene stroške za bencin in olje za vozilo in kot spomin na ocenjevalno vožnjo pepelnik z emblemom Iskre in vgraviranim napisom »Ocenjevalna vožnja«. V veselem razpoloženju smo pričakovali rezultate in približno ob štirih se je začel najslavnejši del te prireditve. Izvedeli smo imena tekmovalcev, ki so zaslužili nagrade. Med motoristi je prvo mesto zasedel vozač s štartno številko 7, drugo mesto 46, tretje 50 itd., avtomobilisti pa so se razvrstili s štartnimi številkami 101, 103, 102 itd. Nagrajenci so prejeli lepe nagrade, tolažilno pa je prejel motorist s štartno številko 54, ki je kljub defektu vztrajal in z nekaj urno zamudo prispel na cilj.

Ceprav je bila udeležba na tem »II. Iskrinem raylliju« zadovoljiva, pa je vseeno manjkalo še mnogo članov našega kolektiva, ki bi lahko tekmovali, posebno avtomobilistov je manjkalo. Pa vendar je bila edinstvena prilika, da se enkrat zberejo vsi »motorizirani« iz Iskre in skupaj preživijo en dan v prijetnem in veselem razpoloženju.

Mislím, da se vsi strinjate z menoj, da bo ta izlet, kakor tudi tekmovanje vsem ostalo v najlepšem spominu ne glede na plasman. Kot pravijo, bo tako tekmovanje spet spomladi, takrat pa upamo, da bo udeležba res polnoštevilna.

Jugoslovanska zunanja trgovina

V prvem polletju letošnjega leta je naša država izvozila blaga v vrednosti 66,4 milijarde dinarjev, kar je za 5 milijard več kot lani in uvozila blaga za 102,7 milijarde dinarjev, kar je za 3,3 milijarde dinarjev manj kot lani. Zaradi tega je primanjkljaj v naši zunanjetrgovinski bilanci padel od 44,5 milijarde lani na 36,3 milijarde letos. Znatno delež pri zmanjšanju zunanjetrgovinskega primanjkljaja ima naša mlada industrija, ki se že uspešno uveljavlja na zunanjih tržiščih.

Zaradi naše rekordne letine in s tem v zvezi povečanega izvoza živil, posebno koruze, pričakujemo, da bo naš letošnji plan izvoza 154 milijard dinarjev izpolnjen, če ne še prekorajčen, vsled česar bo primanjkljaj v jugoslovanski zunanjetrgovinski bilanci padel na najnižjo vrednost, doseženo po vojni.

ŠPORT

Rokomet na IKS Iskra

Menda je že tradicija, da igra vsako leto v Gorenjski rokometni podzvezi tudi ekipa naše šole. Lani je prav ta ekipa v zelo težki konkurenci zasedla drugo mesto, takoj za Mladostjo I, ki tudi v republiški ligi ni najslabša.

Letos, čeprav nismo mislili, da bi ekipa šole zadovoljila, smo vseeno prijavili tudi pomplajeno moštvo IKS Iskra, v katerem igra le eden lomskeletni tekmovalec Rasto Cvetko.

PRVA TEKMA Z RK SAVO

Dne 20. septembra tega leta so naši fantje igrali prvo tekmo v postavi: Gros, Cvetko, Čufer, Tomše, Kranjc, Pfeifer, Žugelj.

Polčas se je končal neodločeno 7:7. V drugem delu tekme je moštvo Save prevzelo vodstvo vse do konca. Vodili so 10:7, 15:13, nakar so naši izenačili 15:15. S tem rezultatom je bila tekma zaključena in osvojena prva točka.

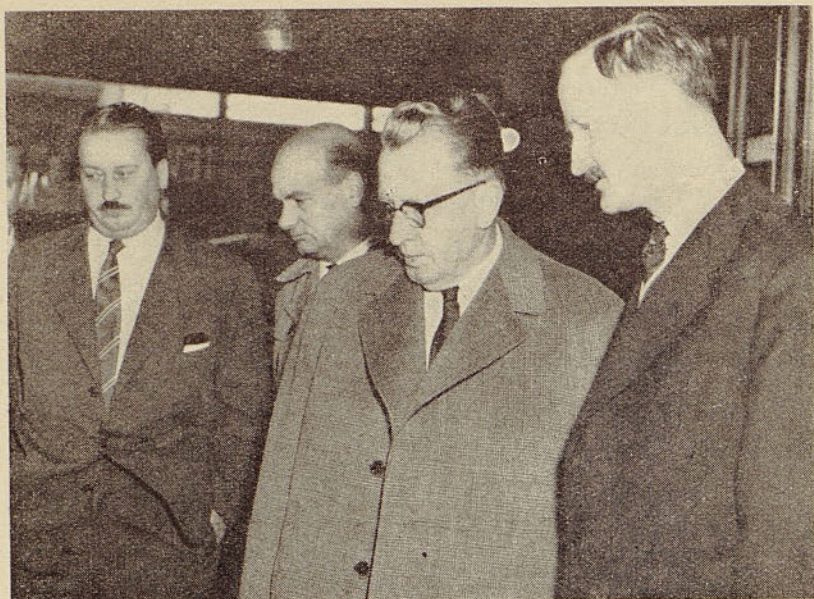
PARTIZAN (Križe) : IKS ISKRA

27. septembra smo tekmovali s Partizanom s Križ pri Trziču. Vratarja Grosa ni bilo, igralca Žugelja tudi ne, pa smo vseeno tekmovali. V gol smo postavili novince Narduja. Namesto Žugelja je nastopil Hvalič. Drugi igralci so bili še Cvetko, Čufer, Mittoni, Tomše in Pfeifer.

Tudi tokrat je vodilo moštvo Partizana s 4:2. Kmalu pa so vodstvo prevzeli naši in ga obdržali do konca tekme. Polčas se je končal z 8:5 za IKS Iskra. Tudi v drugem polčasu so bili naši odločno boljši in zmagali z rezultatom 22:9.

Najboljši igralci so bili vsekakor Cvetko, drugi je bil novinec Čufer, tudi vratar Nadu se je izkazal. Bil je izredno priseben, kar od začetnika ne bi mogli pričakovati. Sodil je dobro Gorjan z Golnika z manjšimi napakami.

Tako je IKS odnesla od dveh ne najlažjih tekem s Savo ter Partizanom s Križ 3 točke, kar je več kot smo pričakovali.

Sejem

*Predsednik Ljudske skup-
ščine Slovenije tov. Miha
Marinko si ogleduje razstav-
ne prostore*

elektronike

*Sejem elektronike
si je ogledal tudi podpredsed-
nik ZFS tov. Edvard Kardelj*

Ljubljana

*Direktor „Iskre“
Silvo Hrast v razgovoru
z visokimi gosti*

Beograjski in Zagrebški velesejem v številkah

Ker do začetka obeh sejmov naš letni plan za naslednje leto še ni bil dokončno sestavljen, niso na sejmih sklepali pogodb za dobave v naslednjem letu, temveč smo sprejemali le specifikacije potreb posameznih tovarn ali veletrgovskih podjetij. Tako smo v času trajanja Beograjskega sejma prejeli podlag za pogodbe — specifikacij materiala v skupni vrednosti 1.777,333.000. Posamezne panoge pa so udeležene kot sledi:

- panoga 2 in 6 (merilni instrumenti, števci, selenski usmerniki in naprave) — 1.072,333.000 ali približno 60 odstotkov;
- panoga 5 (telefonija) — 158,000.000 ali približno 9 odstotkov;
- panoga 1 in 3 (avtoelektrika, vrtalni stroji in instalacijski material) — 547,000.000 ali približno 31 odstotkov;
- skupno — 1.777,333.000 ali 100 odstotkov.

In v Zagrebu? Tudi v Zagrebu smo sprejemali samo specifikacije, ki bodo služile našemu prodajnemu oddelku kot osnova za izdelavo pogodb, ki jih bomo izdelali in zainteresiranim strankam poslali v podpis še v teku tega meseca.

Naši predstavniki na sejmu so prejeli specifikacij v vrednosti 631,651.160 din. Posamezne panoge pa so v tem znesku udeležene kot sledi:

- panoga 1 in 3 v znesku 81,057.800 ali približno 13 odstotkov;
- panoga 2 in 6 v znesku 531,336.700 ali približno 84 odstotkov;
- panoga 5 v znesku 13,325.000 ali približno 2 odstotka;
- panoga 4 (kinoakustika) v znesku 5,931.660 ali približno 1 %;
- skupno 631,651.160 ali 100 odstotkov.

Če pa specifikacije oziroma sprejeta naročila, kakor te listine lahko razumemo, seštejemo iz obeh sejmov, dobimo za našo tovarno kaj ugoden rezultat:

Od skupne vrednosti 2.408,984.160 dinarjev odpade na panogo 1 in 3 628,057.800 ali približno 26 %, na panogo 2 in 6 1.603,669.700 ali približno 66 odstotkov, na panogo 5 171,325.000 ali približno 7 odstotkov in na panogo 4 5,931.660 ali približno 1 odstotek.

Pri tem pa moramo poudariti, da ima kinoakustika danes prodano vso svojo proizvodnjo do maja meseca, prav tako tudi telefonija dosti ne zaostaja, avtoelektrika pa itak komaj zadovolji vedno bolj rastoče potrebe naše avtomobilske industrije. Isto velja tudi za panogo merilnih instrumentov, števecv in selenov, ki komaj dohaja povpraševanje, z zgornjimi naročili pa ima razprodano skoraj celotno proizvodnjo za leto 1960. Pa tudi za izvoz bomo morali napraviti za preko 300.000 US dolarjev izdelkov.

Perspektive za naslednje leto so za našo tovarno zelo ugodne in upamo, da bomo z marljivim delom ne samo izpolnili vse naloge, ki bodo stale pred našim kolektivom v naslednjem letu, temveč jih, kot letos, tudi presegli.